

Центральноукраїнський національний технічний університет
Економічний факультет
Кафедра „Економіка, менеджмент та комерційна діяльність”

Допущена до захисту:

Завідувач кафедри економіки,
менеджменту та комерційної діяльності

_____ Тетяна РЯБОВОЛИК
„_____” _____ 20__ р.

(протокол засідання кафедри ЕМ та
КД № _____ від „_____” _____ 20__ р.)

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти

**на тему: «Менеджмент якості продукції як чинник
конкурентоспроможності виробничого підприємства»**

Виконав(ла): здобувач вищої освіти
__II__ курсу, групи МЕ-23М
спеціальності 073 «Менеджмент»
«Менеджмент бізнес-організацій»
(назва ОПП)

Олійник Віталій Іванович
(прізвище, ініціали, підпис)

Керівник к.е.н., доцент, Рябоволик Т.Ф.
(наук.ст., вч.звання, прізвище, ініціали, підпис)

Рецензент _____
(прізвище, ініціали, посада)

ЗМІСТ	Стор.
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЧИННИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Поняття та сутність якості продукції виробничого підприємства	8
1.2. Сучасні системи менеджменту якості продукції підприємств	17
1.3. Стандартизація і сертифікація системи якості продукції на виробничому підприємстві	28
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ОРГАНІЗАЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЧИННИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ПРОФІ СТАН»	39
2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН»	39
2.2. Аналіз фінансової та господарської діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН»	42
2.3. Організація менеджменту якості продукції на досліджуваному підприємстві	59
РОЗДІЛ 3 РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ПОКРАЩЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЧИННИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ПРОФІ СТАН»	66
3.1. Концепція загального управління якістю TQM як шлях покращення менеджменту якості продукції ТОВ «ПРОФІ СТАН»	66
3.2. Методи і засоби впровадження концепції загального менеджменту якості TQM на досліджуваному підприємстві	68
3.3. Розрахунок економічної ефективності від запровадження новітньої системи управління якістю продукції	73
ВИСНОВКИ	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТКИ	84

ВСТУП

Сучасні ринкові умови формують жорсткі вимоги до якості продукції та конкурентоспроможності виробничих підприємств. У зв'язку зі швидким розвитком технологій, глобалізацією ринку та зростаючими вимогами споживачів якість продукції стає не просто характеристикою виробу, а стратегічним фактором досягнення успіху підприємства, а досліджуване підприємство ТОВ «ПРОФІ СТАН» не є виключенням. Конкурентоспроможність продукції підприємства, значною мірою залежить від того, наскільки ефективно організовано систему менеджменту якості. В умовах економічної нестабільності та високої конкуренції питання підвищення якості продукції є особливо актуальним, та виступає запорукою збереження позицій на ринку, а також забезпечення на ньому його довгострокового зростання.

Актуальність теми дипломної роботи «Менеджмент якості продукції як чинник конкурентоспроможності виробничого підприємства» обумовлена низькою важливих аспектів. По-перше, на сучасних ринках продукція повинна відповідати суворим стандартам якості та задовольняти потреби споживачів, які залишаються більш вимогливими до властивостей і характеристик товарів, які вони купують чи замовляють для виготовлення, як в нашому випадку. Якість продукції стає однією з головних умов для прийняття рішення про купівлю та формує репутацію підприємства, впливаючи на його конкурентну позицію на ринку. По-друге, висока якість продукції дозволяє підприємству виділятися серед конкурентів, зменшувати витрати, пов'язані з виправленням дефектів, а також зменшувати обсяги рекламаций і повернень, що впливають на фінансові показники діяльності.

Роль менеджменту якості набуває особливого значення в умовах зростаючої глобалізації та інтеграції України в міжнародну економіку, що потребує адаптації до загальносвітових стандартів якості. Сучасні міжнародні стандарти ISO, зокрема серії ISO 9000, формують основи системного підходу

до управління якістю, спрямованої на задоволення вимог споживачів та покращення внутрішніх процесів підприємства. Для українських виробничих підприємств інтеграція у світові ланцюги поставок є суттєвою конкурентною перевагою, і для цього необхідно забезпечити високу якість продукції та відповідність міжнародним стандартам. Відтак, впровадження ефективної системи менеджменту якості на підприємствах України стає необхідною умовою для їх успішного функціонування та конкурентоспроможності.

Крім того, менеджмент якості продукції забезпечує оптимізацію виробничих процесів, завдяки скороченню витрат на виробництво, мінімізує ризики виникнення браку та знижує відсоток дефектної продукції. Це лише покращує економічну ефективність підприємства, але й сприяє його екологічній та соціальній відповідальності. Все більше підприємств приділяють увагу «зеленій» політиці виробництва та дотриманню етичних норм, після чого споживачі починають оцінювати товари лише з точки зору не їх якості, а й екологічної та соціальної відповідальності виробника. Тому інтеграція принципів сталого розвитку та відповідного підходу в систему управління також є напрямком виробництва для виробничих підприємств.

Об'єктом дослідження в роботі є виробниче підприємство ТОВ «ПРОФІ СТАН», на прикладі якого аналізується вплив менеджменту якості на конкурентоспроможність. Предметом дослідження виступає система управління якістю продукції як комплекс заходів, що спрямовані на забезпечення відповідності виготовленим встановленим стандартам та очікуванням споживачів.

Основною метою роботи є визначення ролі менеджменту якості продукції як чинника конкурентоспроможності виробничого підприємства ТОВ «ПРОФІ СТАН», аналіз існуючих методів управління якістю, а також розробка рекомендацій для підвищення ефективності управління якістю. Завданнями роботи є:

- дослідження теоретичних основ з управління якості;

- аналіз сучасного стану системи менеджменту якості на ТОВ «ПРОФІ СТАН»;

- обґрунтування шляхів вдосконалення системи якості для покращення позицій підприємства на ринку та ін.

Дана тема є актуальною в сучасних умовах господарювання виробничих підприємств, про це свідчать значна кількість праць науковців, а саме: Базієвський С., Гаврилук Л., Гриньова В., Шаповал М., Швайка Л., Тарасова О. та ін. Проте питання якості постійно змінюються, оскільки вплив зовнішніх факторів, які також змінюються і чинять свій специфічний вплив, та з новою силою актуалізують дану тему дослідження.

В роботі використовувались наступні методи досліджень, а саме, це аналіз, синтез, порівняння, оцінювання, математичне моделювання.

Для досягнення поставлених завдань в першому (теоретичному) розділі випускної роботи розглядаються теоретичні аспекти менеджменту якості продукції як чинника конкурентоспроможності виробничого підприємства на прикладі ТОВ «ПРОФІ СТАН». Зокрема розглянуто сутність таких понять як «якість продукції» та «системи якості». Глибоко досліджено поняття системи якості продукції на виробничому підприємстві та їх види. Окремо досліджено стандартизацію та сертифікацію продукції як інструменту забезпечення якості продукції виробничого підприємства.

В другому (практичному) розділі розкривається загальна характеристика досліджуваного підприємства. Проведено аналітичну роботу фінансово-господарської діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН», та оцінку організації менеджменту якості продукції.

У третьому розділі надаються рекомендації, щодо покращення менеджменту якості продукції як чинника конкурентоспроможності досліджуваного підприємства. Запропонована концепція TQM, як шлях до покращення управління якістю продукції підприємства яке досліджуємо, а також методи та засоби для її впровадження. Проведено розрахунок економічного ефекту від впровадження системи менеджменту якості

продукції.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в детальному дослідженні наукових джерел щодо питання удосконалення менеджменту якості продукції як чинника конкурентоспроможності досліджуваного підприємства та розробка механізму ефективного застосування отриманої інформації на практиці із пропозиціями щодо покращення менеджменту якості продукції на ТОВ «ПРОФІ СТАН».

Практична цінність роботи полягає у розробці практичних шляхів впровадження запропонованих шляхів покращення менеджменту якості продукції, зокрема поліпшення через впровадження новітньої системи з менеджменту якості продукції.

Результати дослідження оприлюднені на VII Міжнародній науково-практичній конференції «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України» Центральноукраїнського національного технічного університету, м. Кропивницький (07-08 листопада 2024 року, доповідь «Менеджмент якості продукції на виробничому підприємстві»).

В роботі використовувались наступні джерела інформації, а саме: підручники з основ менеджменту, маркетингу, економіки підприємства, статті науковців і молодих вчених, які займаються дослідженнями питань менеджменту якості продукції на підприємствах, а також статистична інформація та фінансова звітність малого підприємництва Форма № 1 «Баланс», Форма № 2 «Звіт про фінансові результати» за досліджуваний період з 2019 по 2023 роки.

Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних літературних джерел та додатків. Загальний її обсяг становить 100 сторінок друкованого тексту, в тому числі основний текст – 84 сторінок. Ілюстративний матеріал до випускної кваліфікаційної роботи містить 16 таблиць, 4 формул, 32 рисунки та 7 додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЧИННИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття та сутність якості продукції виробничого підприємства

Сучасний ринок висуває високі вимоги до якості продукції, що випускається виробничими підприємствами, після чого вона має показники конкурентоспроможності, репутацію компанії та рівень задоволеності споживачів. Якість продукції є не лише ключовим чинником у процесі прийняття споживачем рішення про купівлю, але є основою формування довгострокових партнерських відносин та підвищення рентабельності бізнесу.

В умовах глобалізації та розвитку технологій питання забезпечення якості набуває ще більшого значення, особливо для підприємств, які прагнуть вийти на міжнародний рівень. Здатність відповідати стандартам якості, впроваджувати інновації та оптимізувати виробничі процеси стає визначальною для досягнення успіху.

У конкурентній боротьбі фактично надають перевагу дешевшому товару за однакових характеристик або якіснішому – за однакову ціну. Очевидно, що якість завжди була і залишається ключовою ринковою характеристикою товарів чи послуг, а споживча оцінка якості визначає стратегію конкуренції для виробничих підприємств.

Роль якості для споживача є ключовою, оскільки вона забезпечує задоволення потреб, вартість використання та сприйняття продукту. Якість для споживача означає не лише відповідність товару чи послуги заявленим характеристикам, але й надійність, безпечність, естетичну привабливість та зручність у використанні.

Якість товару впливає на довіру до бренду, формує позитивний споживчий досвід і може стати основою для лояльності до компанії. Продукція

високої якості знижує ризик придбання, забезпечує надійність у довгостроковій експлуатації та знижує витрати на обслуговування та ремонт. Завдяки цьому споживачі надають перевагу товарам та послугам, які, з їх точки зору, забезпечують найкраще співвідношення між якою та ціною, і часто готові заплатити більше за продукцію, що відповідає їх високим стандартам якості.

В таблиці 1.1 та 1.2 представлено як різні науковці тлумачать в своїх працях поняття «якість» та «Якість продукції» зокрема.

Таблиця 1.1 – Характеристика поняття "якість"

№ з/п	Науковець /джерело	Характеристика поняття
1	Аристотель	Філософське поняття, з термінології гуманітарних наук. Одна з 10 категорій, на які можна поділити усі речі реальності. Як одна з таких категорій, якість це – побічна обставина, за допомогою якої річ є якогось типу чи виду; побічна обставина, що вказує, якою є річ (її змістовні якості та форми) і як річ діє (її здатності та навички); побічна обставина, котра є зовнішньою оцінювальною формою.
2	Шинкарук В. І.	Якість це – відповідність вимогам споживача.
3	Гаркавенко С.С.	Якість – це сукупність властивостей і характеристик товару, які зумовлюють його здатність задовольняти конкретні особові чи виробничі потреби відповідно до свого призначення.
4	Старостіна А.О.	Якість – абсолютний показник, результат праці; вона охоплює характеристики, які об'єктивно закладені в даний товар у процесі його розроблення і виробництва. Хоча при тому окремі споживачі можуть сприймати по-різному рівень якості одного й того самого товару.
5	Гриньова В.М., Салун М.М.	Якість – це сукупність характеристик об'єкта щодо його спроможності задовольняти встановлені і передбачувані потреби.

Джерело: складено за матеріалами [7, 12, 19, 21, 34]

Таблиця 1.2 – Характеристика поняття "якість продукції"

№ з/п	Науковець /джерело	Характеристика поняття
1	2	3
1	Шинкарук В. І.	Сукупність властивостей продукції, які визначають ступінь придатності її для використання за призначенням. Ступінь досконалості, яким володіє товар, послуга чи інший вихідний продукт бізнес-процесу. Згідно з визначенням Загального управління якістю.

Продовження таблиці 1.2

1	2	3
2	Іванілов О. С.	Якість продукції – це сукупність властивостей продукції, які зумовлюють її придатність задовольняти певні потреби відповідно до її призначення.
3	Ілляшенко С.М.	Якість продукції – сукупність її взаємопов'язаних характеристик і здатностей (можливостей) задовольняти визначені запити певних груп споживачів. Різні товари забезпечують різний ступінь задоволення потреб споживачів.
4	Андрійчук В. Г.	Якість продукції – це сукупність її властивостей, що характеризують міру спроможності даної продукції задовольняти потреби споживачів згідно з її цільовим призначенням.

Джерело: складено за матеріалами [5, 7, 14, 15, 16]

Яким чином вибудовується стратегія якості на підприємстві може продемонструвати рис. 1.1, де загальна якість виробничого підприємства представлена у вигляді піраміди.

Рисунок 1.1 – Піраміда загальної якості підприємства

Джерело: розроблено автором

Рівень якості продукції та конкурентоспроможності виробничого підприємства є взаємопов'язаними поняттями, які значною мірою впливають на успіх діяльності підприємства на ринку. Високий рівень якості продукції впливає на здатність підприємства конкурувати, кінцеві споживачі віддають

перевагу товарам, які задовольняють їхні потреби та перевершують очікування щодо надійності, безпеки та функціональності.

Конкурентоспроможність підприємства базується на можливості пропонувати продукцію, що виділяється на ринку за якісними показниками, створює цінність для споживачів та формує лояльність до бренду. Таким чином, забезпечення належного рівня якості стає основою стійкого розвитку компанії, її репутації та підтримки позицій на конкурентному ринку.

Поточне управління якістю на підприємстві – це систематичний контроль процесу та встановлених стандартів якості на всіх етапах виробництва. Воно охоплює моніторинг, аналіз та коригування виробничих процесів, а також контроль якості сировини, компонентів і готової продукції.

Основна мета поточного управління якістю – забезпечення стабільної відповідності вимогам, очікуванням споживачів та нормативним стандартам, зниження ризиків дефектів та підвищення ефективності виробництва. Цей процес включає також оперативність та усунення відмови від стандартів якості, що сприяє зниженню витрат, покращенню репутації компанії та підвищенню задоволеності клієнтів. На рис. 1.2 наведено основні фактори які впливають на якість кінцевого продукту.

Рисунок 1.2 – Фактори, що впливають на якість кінцевої продукції

Джерело: складено за матеріалами [25, с. 114]

Якість продукції вимірюється системою показників, тобто, це сукупність критеріїв та індикаторів, які використовуються для оцінки рівня якості продукції на основі її відповідності встановленим стандартам, вимогам та очікуванням споживачів. Ця система дозволяє комплексно оцінити характеристики продукції, недоліки та вдосконалити виробничі процеси для досягнення бажаних результатів. Для її оцінки використовують систему показників, які групуються на узагальнюючі, комплексні та одиничні, їх продемонстровано на рис. 1.3.

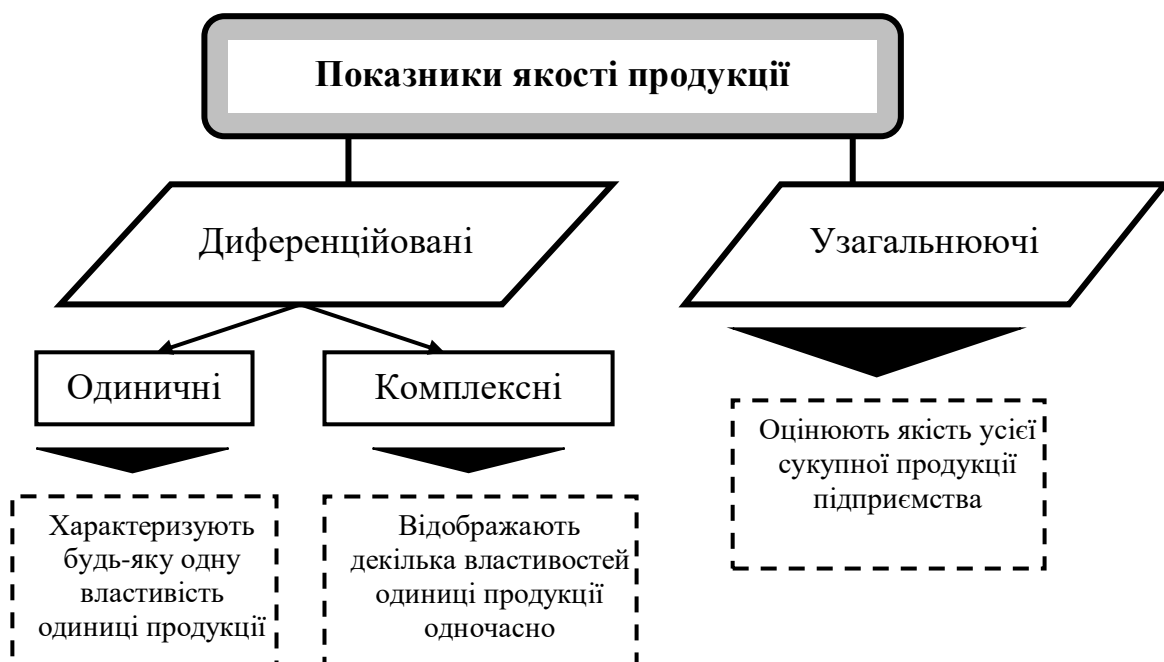

Рисунок 1.3 – Система і зміст показників якості продукції

Джерело: складено за матеріалами [25, с. 114]

Узагальнюючі показники якості характеризують загальний рівень відповідності продукції встановленим стандартам та очікуванням споживачів, відображаючи її ключові якісні характеристики в інтегрованому вигляді. Вони можуть оцінити якість продукції комплексно, зважаючи на всі основні аспекти, що впливають на задоволення потреб споживачів.

До узагальнюючих показників якості належать:

- середня якість продукції – відображає середній рівень якості всіх одиниць продукції, вироблених підприємством за певний період;

- рівень відповідності стандартам – показник, який демонструє, наскільки продукція відповідає встановленим на підприємстві або в галузі стандартам і нормам;

- індекс дефектності – характеризує частоту дефектів або відхилення від стандартів якості продукції;

- рівень задоволеності споживачів – вимірює, наскільки продукція відповідає очікуванням і потребам клієнтів;

- термін служби або надійність – показник, що показує тривалість використання продукції без втрати функціональних властивостей.

Узагальнюючі показники якості є основою для стратегічних рішень щодо вдосконалення продукції, формування конкурентної переваги та репутації підприємства на швидкозмінному зовнішньому ринку.

Комплексні показники якості характеризують різні аспекти якості продукції, об'єднуючи їх у цілеспрямовану оцінку, яка враховує кілька властивостей або характеристик одночасно. Вони відображають багатогранність якості продукції, дозволяючи оцінити її з урахуванням функціональних, технічних, економічних та естетичних аспектів, разом які формують сприйняття продукції споживачами.

До комплексних показників якості належать:

- функціональна відповідність – оцінює продуктивність, ефективність і здатність продукції виконувати свої основні функції;

- економічність використання – характеризує співвідношення між витратами на виробництво/експлуатацію та корисними властивостями продукції;

- технічний рівень і надійність – за рахунок показників довговічності, надійності та стійкості продукції до зношування, підвищуючи її цінність для споживача;

- безпека та екологічність – відображає ступінь безпеки продукції для споживача та її екологічний вплив, враховуючи сучасні вимоги до захисту навколишнього середовища;

- естетичні та ергономічні показники – характеризують зовнішній вигляд, привабливість та зручність у використанні, що важливо для позитивного сприйняття продукції споживачами.

Комплексні показники якості допомагають підприємствам всебічно оцінити рівень якості, виявити слабкі місця та розмістити напрямки для вдосконалення продукції, забезпечуючи її конкурентоспроможність та підвищення задоволеності споживачів.

Одиничні показники якості характеризують окремі, конкретні характеристики продукції, які вимірювали окремо і відображають певні аспекти її властивостей. Ці показники дозволяють оцінити конкретні технічні, функціональні або естетичні властивості продукції на кожному етапі її виробництва чи експлуатації.

До одиничних показників якості належать:

- технічні показники – наприклад, точність розмірів, ваги, температура, тиск, потужність тощо, що характеризують специфічні функціональні властивості продукції;

- експлуатаційні характеристики – наприклад, термін служби, енергоспоживання, ефективність, надійність у роботі.

- естетичні характеристики – такий як колір, текстура, форма, вигляд, який виглядає зовнішній вигляд продукції.

- безпека продукції – показники, що стосуються шкідливих речовин для здоров'я і життя споживача, наприклад, вміст шкідливих речовин або відповідність стандартам безпеки.

- зносостійкість – показник, який характеризує здатність продукції витримувати умови експлуатації без значних пошкоджень чи зниження функціональності.

Одиничні показники якості допомагають детально оцінити кожен окремий аспект продукції, забезпечуючи її відповідність технічним вимогам і стандартам, що важливо для досягнення високої якості виробу в цілому.

З вище зазначеного ми зрозуміли, що цінові та нецінові фактори впливають на якість продукції виробничого підприємства, а також на здатність задовольняти потреби споживачів та конкурентоспроможність підприємства на ринку. Вони взаємодіють і часто комбінуються в рамках стратегії управління якістю.

Цінові фактори впливають на виробничі процеси та якість продукції через встановлення ціни на продукцію (рис. 1.4).

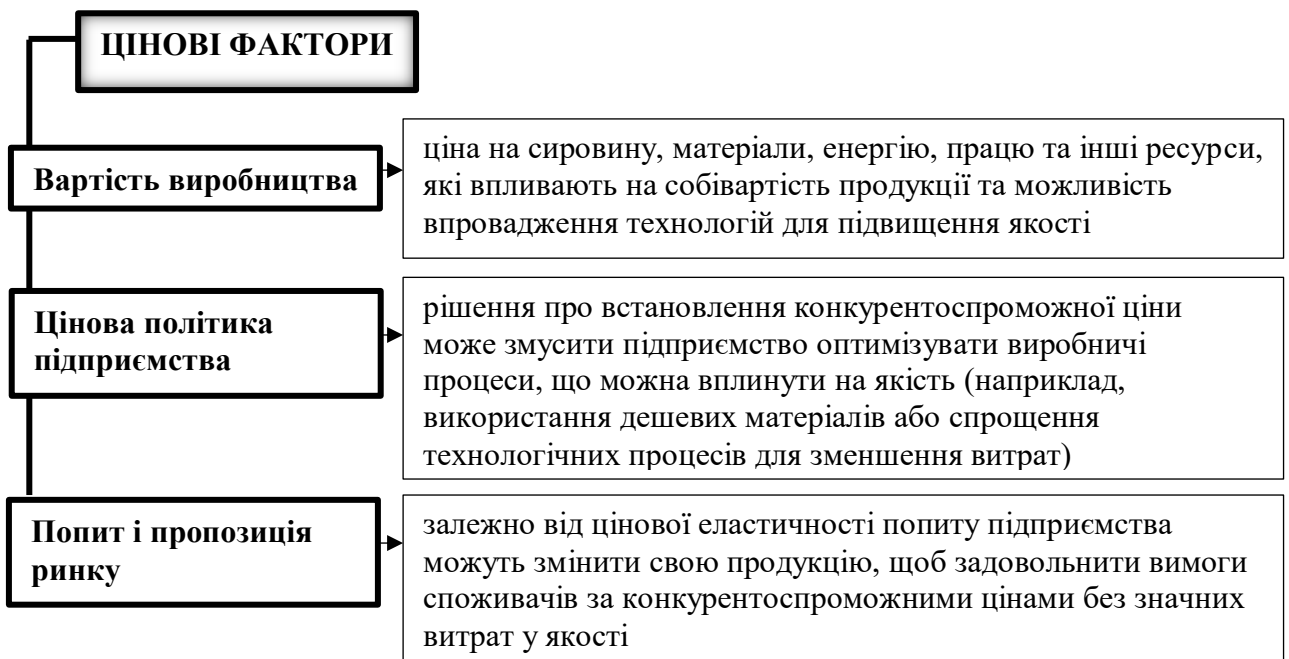

Рисунок 1.4 – Цінові фактори впливають на виробничі процеси та якість продукції

Джерело: розроблено автором

Нецінові фактори впливають на якість продукції через інші елементи, крім ціни, і включають:

- технології виробництва – сучасні технології та інновації здатні значно підвищити якість продукції, зменшити дефекти та підвищити ефективність виробничих процесів.

- кваліфікація працівників – висококваліфіковані кадри, які мають додаткові навички для роботи з високоточними технологіями та забезпечення контролю якості на всіх етапах виробництва.

- сировина та матеріали – використання якісних та сертифікованих матеріалів є чинником виробництва для забезпечення високої якості готової продукції.

- організація виробничого процесу – ефективна організація, стандартизація та автоматизація виробничих процесів дозволяє знизити варіативність якості та забезпечити стабільний випуск продукції високої якості.

- маркетингові та сервісні аспекти – післяпродажне обслуговування, гарантії, наявність програми лояльності та зворотного зв'язку з клієнтами впливають також на загальне сприйняття якості продукції.

- регуляторні та екологічні норми – дотримання стандартів якості, екологічних вимог та інших нормативів може суттєво впливати на якість продукції, наприклад, забезпечення безпеки та екологічності товарів.

Цінові та нецінові фактори впливають на якість продукції в різний спосіб. Цінові фактори постійно обмежують бюджет підприємства, але при грамотному підході можуть бути оптимізовані для підтримки високої якості за доступною ціною. Нецінні фактори мають більш тривалий вплив на якість, оскільки вони забезпечують стабільність і постійне вдосконалення виробничих процесів і стандартів продукції.

Отже, ми можемо сказати, що конкурентоспроможність продукції за якістю – це здатність продукції задовольняти вимоги споживачів краще, ніж продукція конкурентів, завдяки своїм якісним характеристикам. Це важливий аспект, який вирішує, чи може продукція підприємства зайняти вигідну позицію на ринку і бути вибраною споживачами серед інших товарів, що є на ринку. Конкурентоспроможність за якістю дозволяє не тільки забезпечити стійкий попит на продукцію, але й зміцнити позиції підприємства, сприяти його розвитку та розширенню ринкових можливостей.

Отже, забезпечення належного рівня якості продукції та виробництва підприємства, це сукупність заходів, стратегій та процесів, спрямованих на досягнення та підтримання високих стандартів якості на всіх етапах

виробничого процесу. Це включає в себе не тільки виробництво продукції, яка відповідає вимогам споживачів і стандартам, але й організацію ефективної роботи підприємства для досягнення постійного удосконалення та забезпечення конкурентоспроможності на ринку.

1.2. Сучасні системи менеджменту якості продукції підприємств

В сучасних умовах глобалізації та жорсткої конкуренції на ринку виробництва продукції забезпечення високої якості стало одним із основних чинників успіху підприємств. Для цього підприємства впроваджують різноманітні системи менеджменту вимог до якості, які не тільки задовольняють вимоги споживачів, а й досягають високих стандартів ефективності виробництва. Системи менеджменту якості забезпечують надійний контроль за всіма етапами виробничого процесу, від постачання сировини до випуску готової продукції, що дозволяє знизити ризики дефектів, підвищити задоволеність клієнтів та збільшити конкурентоспроможність.

Однією з ключових вимог до сучасних підприємств є здатність адаптувати свої виробничі процеси до змінених умов та вимог споживачів, зберігаючи при цьому стабільно високий рівень якості продукції. Враховуючи ці аспекти, сучасні системи менеджменту якості включають комплексні підходи та міжнародно визнані стандарти, які допомагають підприємству не лише забезпечити високу якість, а й сприяти постійному вдосконаленню процесів, скороченню витрат та збільшенню ефективності.

У цьому контексті важливо враховувати основні сучасні системи менеджменту якості, їх принципи, особливості впровадження та роль у досягненні конкурентних переваг. Системи, такі як ISO 9001, Total Quality Management (TQM), Six Sigma та інші, є основою для впровадження практики, яка гарантує, що продукція підприємства відповідає найвищим стандартам якості та безпеки.

Розглянемо, що собою являє управління або менеджмент якості – це

комплексна система управління, спрямована на забезпечення та підвищення якості продукції, послуг і процесів в організації з метою задоволення потреб споживачів і досягнення високих економічних результатів. Менеджмент якістю охоплює стратегії, принципи, методи та інструменти, що дозволяють організації систематично керувати якістю на всіх етапах їх діяльності – від планування та виробництва до постачання та обслуговування. Основні складові менеджменту якості наведено на рис. 1.5.

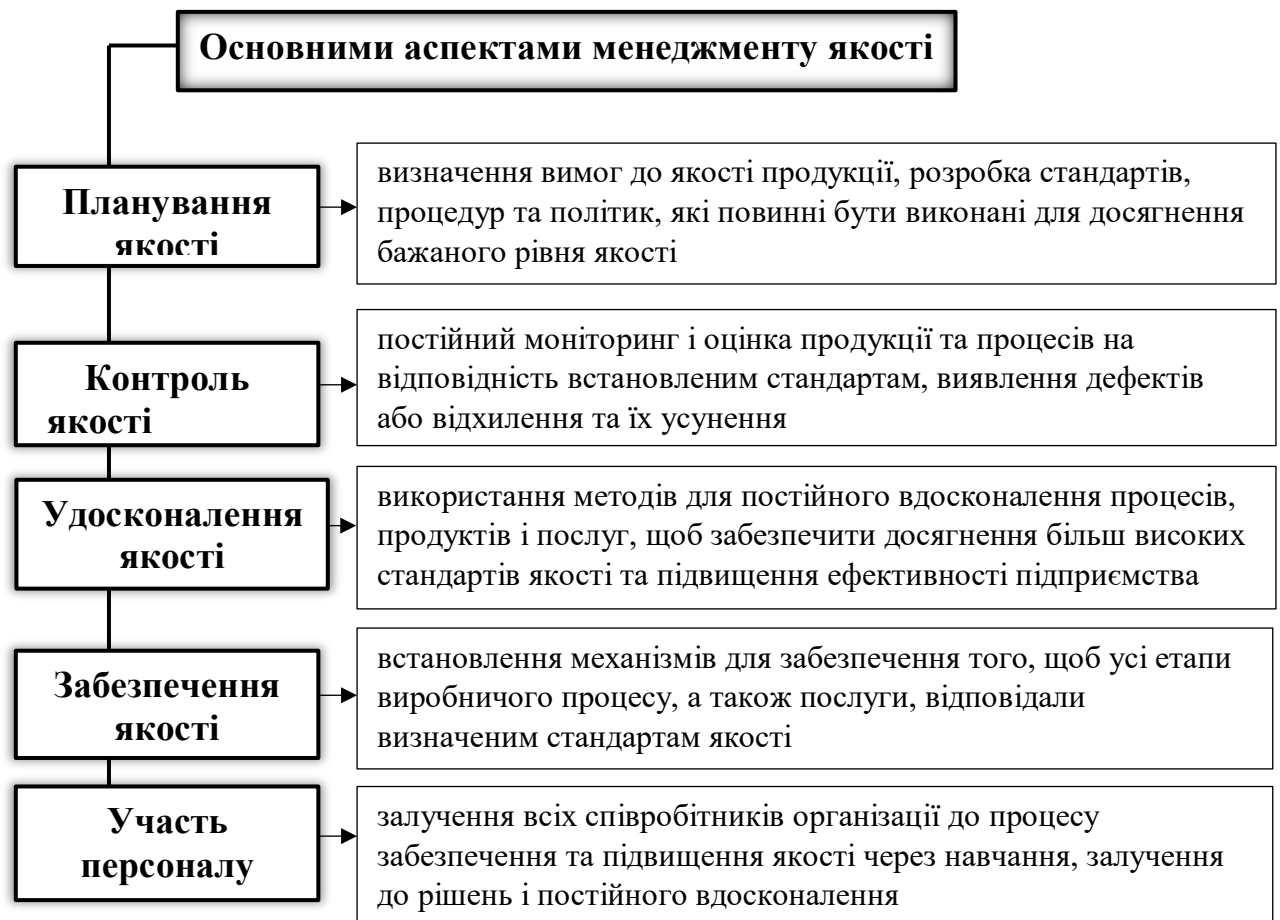

Рисунок 1.5 – Основні аспекти менеджменту якості

Джерело: складено за матеріалами [25, с. 114]

Менеджмент якості обґрунтовується на філософії постійного вдосконалення включає ряд перевірених методів і стандартів, таких як ISO 9001 , TQM (Total Quality Management) , Six Sigma та інші. Завдяки цим системам менеджменту організації можна забезпечити стабільну якість своєї продукції або послуг, що забезпечує їх конкурентоспроможність і задоволеність споживачів.

Розглянемо більш детально, що собою являє система якості. *Система якості* — це організаційна структура, процеси, ресурси та процедури, що пропонуються, управління якою здійснюється в межах підприємства чи організації. Система якості включає набір методів і підходів, спрямованих на забезпечення стабільно високого рівня якості продукції або послуг, а також на задоволення вимог споживачів і досягнення економічних цілей підприємства. Ключові компоненти системи якості наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Ключові компоненти системи якості на виробничому підприємстві

№ з/п	Компоненти системи якості	Характеристика
1	Політика якості	основні принципи і цілі, що виконують напрямки та переваги у сфері управління якістю на підприємстві. Вона визначає стратегічний підхід до якості та включає плани забезпечення високих стандартів якості
2	Стандарти та вимоги якості	нормативні документи, що пропонують конкретні вимоги до продукції або послуг. Це можуть бути міжнародні, національні або галузеві стандарти, такі як ISO 9001 , ISO 14001 , ISO 22000 , які сприяють відповідності продукції вимогам ринку та законодавства
3	Процеси і процедури	чітко визначені робочі інструкції та методики, які описують, як виконують завдання і забезпечують необхідний рівень якості на всіх етапах виробництва або надання послуг
4	Управління документами і записами	система документування всіх процесів, процедур, звітів і результатів контролю якості, що дозволяє досліджувати та аналізувати ефективність системи якості
5	Ресурси та інфраструктура	людські, технічні та фінансові ресурси, необхідні для підтримки ефективної якості системи. Це включає наявність кваліфікованого персоналу, сучасного обладнання та інфраструктури для забезпечення належного рівня якості
6	Контроль і моніторинг	процедури контролю якості на різних етапах виробничого процесу для виявлення дефектів та відхилення від встановлених стандартів. Включає в себе тестування, інспекцію та аудит продукції або послуг
7	Постійне вдосконалення	основний принцип якості сучасної системи, який виникає в постійному аналізі процесів, виявлені проблеми та їх використання, що дозволяє підвищити рівень якості та ефективність підприємства
8	Зворотний зв'язок і аналіз	регулярний аналіз результатів діяльності системи якості, зокрема через зворотній зв'язок із споживачами, моніторинг проблем і рекомендацій, щоб своєчасно коригувати стратегію або процеси

Джерело: складено автором

В цілому призначення система якості ґрунтується на забезпеченні стабільного та високого рівня якості продукції або послуг на всіх етапах їх створення та надання, а також у досягненні результатів задоволення потреб споживачів, виконання вимог стандартів і нормативних актів, а також забезпечення ефективності виробничих процесів. Система якості має на меті створення і підтримку організаційної структури, методів, процедур і ресурсів, більшість для досягнення визначених цілей і підтримки конкурентоспроможності підприємства (рис. 1.6).

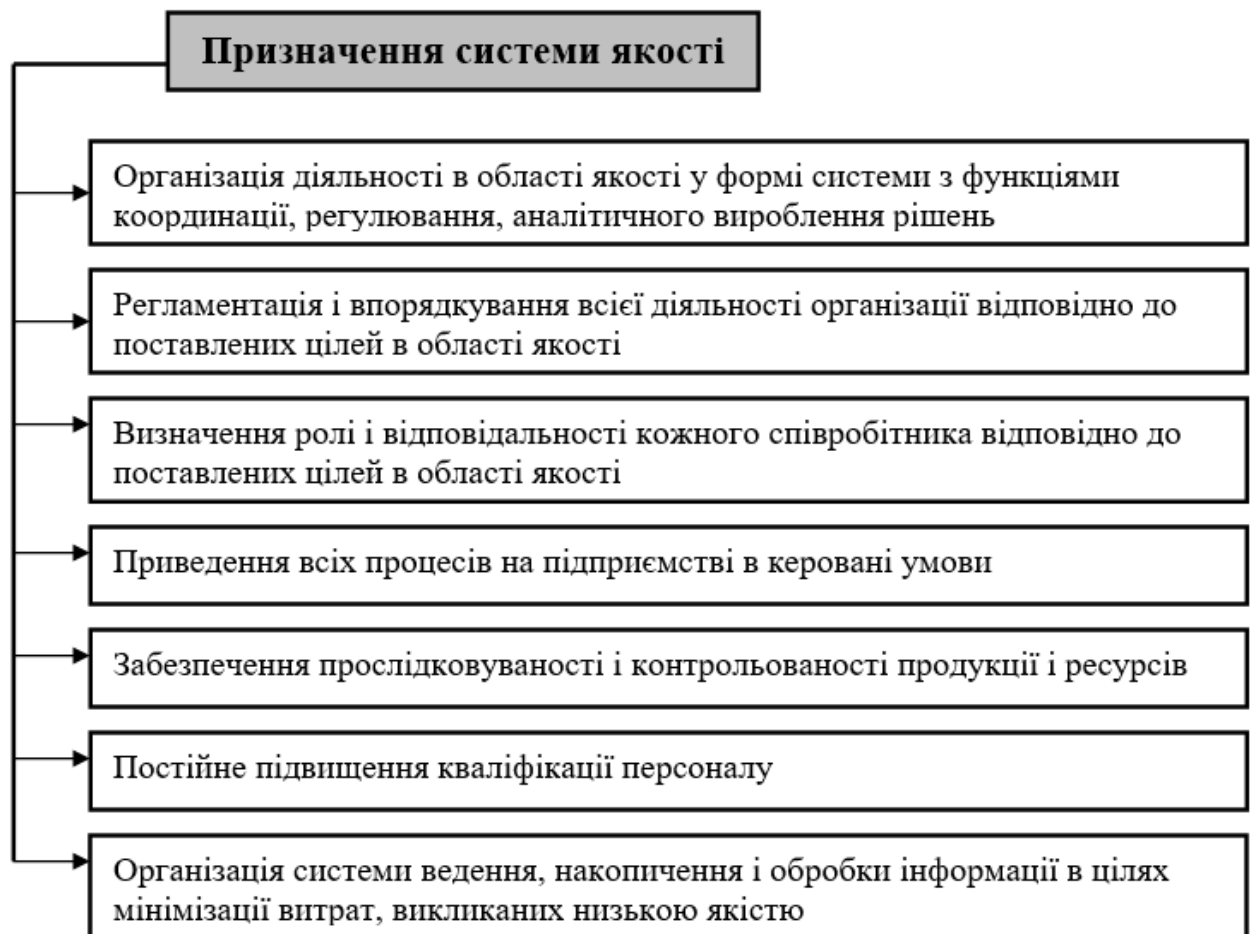

Рисунок 1.6 – Основне призначення системи якості на підприємствах
Джерело: складено автором

Таким чином, система якості служить інструментом для організаційного управління, що дозволяє забезпечити високий рівень якості продукції чи послуг, стабільність процесів, ефективність роботи підприємства та відповідність вимогам ринку і споживачів.

В той же час важливе значення має сам процес управління якістю на

підприємстві. *Процес управління якістю на підприємстві* – це комплекс дій і заходів, спрямованих на забезпечення, контроль і вдосконалення якості продукції або послуг, що випускаються або надаються підприємству. Процес охоплює всі етапи діяльності підприємства, починаючи від планування та проектування продукту чи послуг, до постачання та післяпродажного обслуговування. Головна призначення є досягнення високого рівня якості, що відповідає вимогам споживачів і стандартам.

Сам процес управління якістю на підприємстві повинен здійснюватися в кілька етапів та в більшій мірі залежить від обраної концепції діяльності конкретного підприємства та стратегії якості (рис. 1.7).

Рисунок 1.7 – Етапи процесу управління якістю продукції на підприємстві

Джерело: складено автором

Запровадження системи якості на підприємствах включає в себе процес впровадження організованих структур, методів і процедур, спрямованих на

досягнення та підтримання високого рівня якості продукції чи послуг, що виробляються або надаються підприємству. Це комплексний підхід, який охоплює всі етапи виробничого процесу і базується на стандартах та принципах управління якістю. В науковій літературі виокремлюють наступні концепції (стратегії) менеджменту якості які наведено на рис. 1.8 та сучасні в таблиці 1.4, під якими розуміють комплекс підходів і принципів, які спрямовані на забезпечення і підтримку високого рівня якості продукції та послуг на всіх етапах їх виробництва або надання [33, С. 25].

Рисунок 1.8 – Класичні концепції управління якістю
продукції та послуг

Джерело: складено автором

Концепції менеджменту якості на підприємствах допомагають створити структуровану та ефективну систему, яка дозволяє постійно підтримувати високий рівень якості продукції, знижувати витрати, задовольняти потреби споживачів і підвищувати конкурентоспроможність підприємства. Вибір

конкретної стратегії залежить від потреб підприємства, його галузі та ринку.

Таблиця 1.4 – Сучасні концепції (стратегії) менеджменту якості

Концепція	Основна ідея	Ключові принципи	Мета
1	2	3	4
1. Концепція Total Quality Management (TQM) – управління якістю на всіх етапах	Управління якістю є процесом, що охоплює всі рівні та підрозділи підприємства, і забезпечує участь кожного співробітника в забезпеченні якості	<ul style="list-style-type: none"> - Підвищення задоволеності споживачів. - Взаємодія всіх рівнів організації в управлінні якістю. - Постійне вдосконалення процесів. - Залучення всього персоналу підприємства до підвищення якості. - Використання статистичних методів для контролю та підвищення якості. 	Забезпечити стабільність та високу якість продукції або послуг через активну участь усіх працівників підприємства.
2. Концепція Six Sigma – шість сигм	Підхід, орієнтований на мінімізацію дефектів і відхилень у процесах, що дозволяє досягти рівня якості, де ймовірність дефекту не перевищує 3,4 на мільйон операцій.	<ul style="list-style-type: none"> - Зосередження на досягненні стабільних і бездефектних результатів. - Використання статистичних методів для вимірювання та зменшення варіативності. - Постійне вдосконалення процесів. - Орієнтація на потреби і вимоги споживачів. 	Досягнення максимально можливого рівня якості та мінімізація витрат через зменшення кількості дефектів і помилок.
3. Концепція Кайдзен	Японська концепція, що означає "безперервне вдосконалення". Вона базується на ідеях постійного покращення, як великих, так і малих, і включає всі рівні співробітників.	<ul style="list-style-type: none"> - Постійне і поступове вдосконалення процесів. - Залучення всіх співробітників до процесу покращення. - Мінімізація витрат та підвищення ефективності через мале, але постійне покращення. 	Досягнення високої якості через безперервне вдосконалення на всіх етапах і рівнях.
4. Концепція "Just-in-Time" (JIT) – точно вчасно	Концепція зосереджена на максимальній ефективності виробництва за рахунок оптимізації запасів та поточної поставки більшості матеріалів і компонентів.	<ul style="list-style-type: none"> - Мінімізація запасів та витрат на їх утримання. - Постачання матеріалів та комплектуючих точно в момент, коли вони потрібні. - Зменшення часу виробничих циклів. 	Підвищити якість через зменшення витрат на підвищення ефективності виробничих процесів та забезпечення своєчасної поставки продукції.

Продовження таблиці 1.4

1	2	3	4
5. Концепція Benchmarking – порівняльний аналіз	Порівняння процесів та результатів підприємства з кращими практиками та досягненнями конкурентів або інших організацій, щоб визначити можливості для покращення.	- Порівняння з найкращими підприємствами в галузі. - Вивчення досвіду лідерів і впровадження їх практик. - Виявлення слабких місць у власних процесах і усунення їх.	Підвищення рівня якості через адаптацію та використання кращих практик в галузі.
6. Концепція "Quality Function Deployment" (QFD) – розгортання функцій якості	Підхід зосереджених вимог на переведені потреби і споживачів у технічні характеристики продукції.	- Залучення клієнтів до процесу розробки продукту. - Виявлення вимог споживачів та перетворення їх у вимогах до процесів і характеристик продукту. - Використання спеціальних інструментів, таких як матриця якості .	Забезпечення того, щоб кінцева вимога продукції повністю відповідала споживачам.
7. Концепція Lean Management – управління витратним виробництвом	Підхід орієнтований на максимальне використання всіх видів витрат і неефективних процесів при збереженні або підвищенні якості продукції.	- Усунення втрат (часу, ресурсів, енергії) через оптимізацію процесів. - Покращення потоку робіт і зменшення непотрібних операцій. - Залучення співробітників до вирішення проблем і вдосконалення процесів.	Підвищення якості за рахунок зменшення витрат і підвищення ефективності.

Джерело: складено автором

Особливий інтерес та увагу викликає до себе стратегія TQM (Total Quality Management) оскільки в її основі лежить підхід до управління якістю, яка спрямована на всебічне задоволення потреб споживачів через постійне вдосконалення всіх процесів організації. Вона включає участь усіх співробітників на всіх рівнях і робить акцент на командну роботу, відповідальність за якість та активну роль керівництва. Основними принципами TQM є орієнтація на клієнта, безперервне покращення процесів, залучення всіх співробітників та прийняття рішень на основі фактів.

Отже, ключовим принципом стратегії TQM є повне задоволення потреб споживачів. Цей підхід визначає обов'язки вищого керівництва в загальному

управлінні якою та вимагає залучення кожного працівника до виконання поставлених завдань (рис. 1.9).

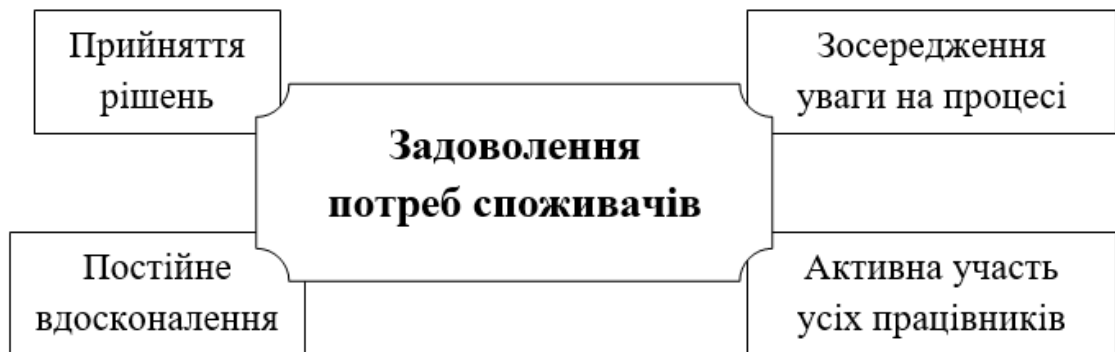

Рисунок 1.9 – Обов’язки вищого керівництва в
тотальному менеджменті якості

Джерело: складено автором

Відповідно до філософії TQM, ефективне управління якістю обґрунтовується на трьох основних умовах:

- глибоке розуміння керівництвом підприємства важливості постійного підвищення якості;
- інвестування не в обладнання, а в розвиток персоналу;
- створення або реорганізація структури для забезпечення загального управління якістю.

Зважаючи на вищезазначене можна сказати, що стратегія TQM містить наступні елементи, які наведено на (рис. 1.10.).

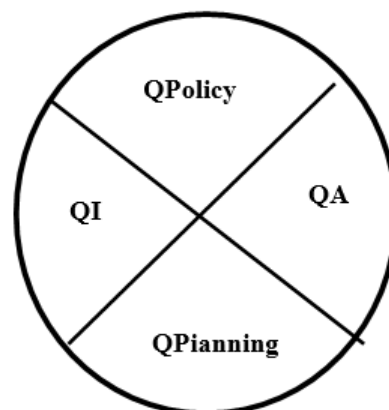

Рисунок 1.10 – Основні складові TQM

- QA* — забезпечення якості;
- Qpolicy* — політика якості;
- Qplanning* — планування якості;
- QI* — поліпшення якості.

Джерело: складено автором

У TQM забезпечення якості розглядається як система заходів, що постійно підтримує довіру споживачів до якості продукції. Це, в першу чергу, значення ролі працівників і потреба навчання персоналу. Взаємовідносини між постачальниками та споживачами значною мірою регулюються системою сертифікації якості за стандартами ISO 9000.

Концепція TQM надає лише загальні орієнтири щодо впровадження складових управління, забезпечення та вдосконалення якості в щоденній діяльності менеджерів. Кожна країна має обрати власний шлях до досягнення високої якості продукції. Світова спільнота розробила низку універсальних методів і заходів, застосування яких може допомогти підприємствам України оптимально поєднати свої можливості, досвід і традиції з сучасними підходами до комплексного управління якістю. Узагальнена класифікація цих заходів представлена в таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Засоби та методи TQM

Якість	Процес	Персонал	Ресурси
Управління якістю	Управління процесом	Керівництво персоналом	Управління ресурсами
Визначення поняття якості	Стабільність процесу	Команда керівників	Програма витрат на якість
Політика якості	Статистичні методи контролю	Загальне навчання з питань забезпечення якості	Показники контролю виконання
Загальне навчання персоналу	Можливості процесів	Організація груп працівників	Вартісні показники
Взаємовідносини з внутрішніми споживачами	Розв'язування технологічних проблем	Методи і засоби мотивації	Консервація ресурсів
Системи якості	Удосконалення процесу	З'єднувальні ланки	Поліпшення навколишнього середовища
«Гуртки якості»	Аналіз характеру та наслідків відмовлень на стадії проекту	Теорії інтенсифікації	Праця за принципом «точно у строк»
Методи Тагучі	Те саме на стадії виробництва	Підвищення кваліфікації	—

Джерело: складено автором

Міжнародна організація ISO розробила понад 15 тисяч стандартів, які сприяють успішності виробничих процесів і технологій. Сьогодні стандарти ISO є універсальним інструментом для оцінки якості виробництва та управління на міжнародному рівні. Вони використовують у всіх традиційних галузях: від сільського господарства і будівництва до виробництва побутових товарів, складного медичного обладнання, а також у новітніх сферах інформаційних технологій.

Наприклад, впровадження стандартів ISO, зокрема ISO 9001, забезпечують організацію чітких рекомендацій та інструментів для оптимізації процесів, підвищення продуктивності та підвищення задоволеності споживачів. Це дозволяє підприємству встановити стандартизовані процеси, зменшити кількість дефектів, ефективніше використовувати ресурси та реагувати на вимоги ринку на краще. В той же час впровадження стандартів ISO 14000 дозволяє замовникам бути впевненими в екологічній чистоті продукції. Це відповідає концепції соціально-етичного маркетингу та його сучасного напрямку – еко-маркетингу, де важлива роль належить гуманістичному аспекту якості. Крім того, це надає можливості для підтримки позитивних стосунків із громадськістю, полегшує доступ до ринкового капіталу, покращує імідж компанії та збільшує її частку продукції чи послуг на ринку. Тобто, сучасне управління якістю продукції має бути орієнтованим на такі аспекти:

- характер і структура потреб, а також їхня динаміка;
- місткість і стан ринку;
- стимули, зумовлені економічною та технічною конкуренцією, владними ринковими відносинами.

Отже, незалежно від форми власності та масштабів виробництва, сучасне управління якістю на підприємстві повинне оптимально поєднувати дії, методи та засоби, які з одного боку забезпечують виробництво продукції для поточних потреб ринку, а з іншого – розробку нової продукції, яка може відповідати майбутнім потребам ринку.

1.3. Стандартизація і сертифікація системи якості продукції на виробничому підприємстві

У сучасних умовах ринкової економіки системи стандартизації та сертифікації якості продукції на виробничому підприємстві сприяють важливій ролі у забезпеченні її конкурентоспроможності. Стандартизація дозволяє підприємствам установлювати єдині вимоги до процесів виробництва, забезпечуючи відповідність продукції міжнародним стандартам. Сертифікація, у свою чергу, підтверджує, що система якості відповідає встановленим нормам, підвищуючи довіру споживачів та партнерів. Запровадження стандартів, таких як ISO 9001, сприяє ефективному управлінню якістю, зменшує ризики виробничих дефектів, покращує імідж компанії та відкриває нові можливості для співпраці на світовому ринку.

З розвитком науково-технічного прогресу проблема забезпечення якості не стає простою, а навпаки, ускладнюється. Вирішувати її традиційними підходами, тобто лише контролюючи якість кінцевої продукції, практично неможливо. У літературних джерелах виокремлюють різні методи оцінки рівня якості, основні з яких наведено на рис. 1.11.

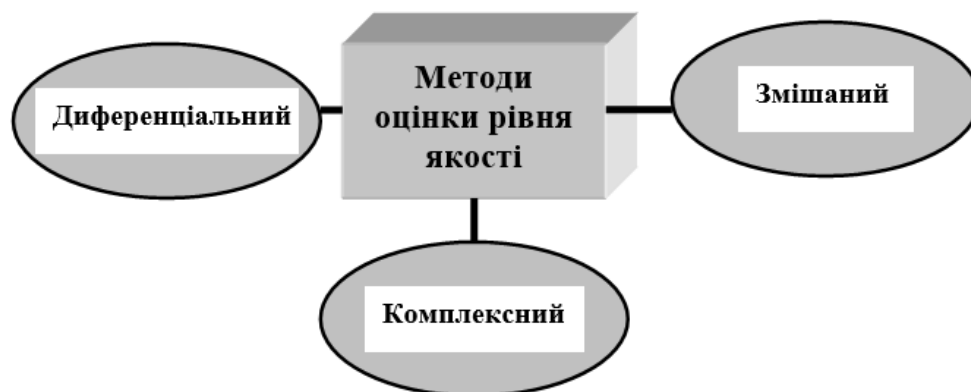

Рисунок 1.11 – Основні методи оцінки рівня якості продукції

Джерело: побудовано автором за матеріалами [31, С. 131]

Насправді, методів оцінки рівня якості продукції є доволі велика кількість, кожен з яких має свої особливості та використовується залежно від типу продукції та мети оцінки. Розглянемо деякі з них.

Диференціальний метод – оцінка якості за окремими характеристиками

продукції, кожна з якою порівнюється із встановленими стандартами чи вимогами. Підходити до комплексного аналізу характеристики.

Комплексний метод – передбачає об'єднання окремих показників у загальний показник якості, що дозволяє отримати інтегральну оцінку. Часто використовується, коли продукція має багато взаємопов'язаних характеристик.

Метод середньозважених показників – передбачає зважування різних характеристик за їх значущістю, що дозволяє врахувати значення окремих параметрів. Показники зважуються відповідно до їх переваги для споживача.

Метод балів (рейтинговий) – базується на присвоєнні шкірної характеристики балів за шкалою, де кожен бал відповідає певному рівню якості. Метод дозволяє легко порівнювати якість кількох видів продукції.

Метод експертних оцінок – забезпечення залучення експертів для оцінки якості, що особливо ефективно для складних видів продукції. Результати формуються на основі загальної думки групи фахівців.

Метод функціонально-вартісного аналізу – дозволяє оцінити співвідношення між витратами на виробництво та рівень якості, застосування економічної доцільності покращення окремих характеристик продукції.

Поєднання комплексного методу оцінки з диференційованим дасть змішаний метод оцінки рівня якості. На рис. 1.12 наведено класифікацію індикаторів методів визначення якості продукції.

Рисунок 1.12 – Основні методи визначення якості

Джерело: побудовано автором за матеріалами [25]

Вибір методу залежить від особливостей продукції, доступних ресурсів, цілей оцінки та вимог до точності отриманих результатів.

Сучасні умови ведення бізнесу зобов'язують кожне підприємство впроваджувати та підтримувати ефективний комплексний механізм управління якістю продукції. На рис. 1.13 представлено ключові елементи цього особливого менеджменту, які мають найбільший вплив на процес безперервного забезпечення виробництва та постачання конкурентоспроможної продукції на ринок.

Рисунок 1.13 – Алгоритм комплексного механізму управління якістю продукції

Джерело: побудовано автором за матеріалами [24]

Розвиток стандартизації має значний вплив на управління якістю виробленої продукції. Він допомагає впровадженню єдиних норм і вимог, що забезпечують узгодженість виробничих процесів та дотримання стандартів на всіх високих етапах виробництва. Завдяки стандартизації підприємства можна досягти стабільної якості продукції, підвищити ефективність контролю якості, зменшити кількість дефектів і відходів. Крім того, стандартизація полегшує адаптацію продукції до вимог міжнародних ринків і забезпечує її конкурентоспроможність.

Стандартизація дає суспільству можливість цілеспрямовано керувати своєю економічною та технічною політикою, забезпечуючи випуск продукції

високої якості. Саме тому жодне суспільство не може функціонувати без технічних регламентів та нормативних документів, які встановлюють правила, процеси, методи виробництва й контролю продукції, а також гарантують безпеку життя, здоров'я, майна людей і захист навколишнього середовища. Ось чому стандартизація виступає саме тією діяльністю яка бере на себе перелічені вище функції такі важливі для суспільства (рис. 1.14) [8, с. 85].

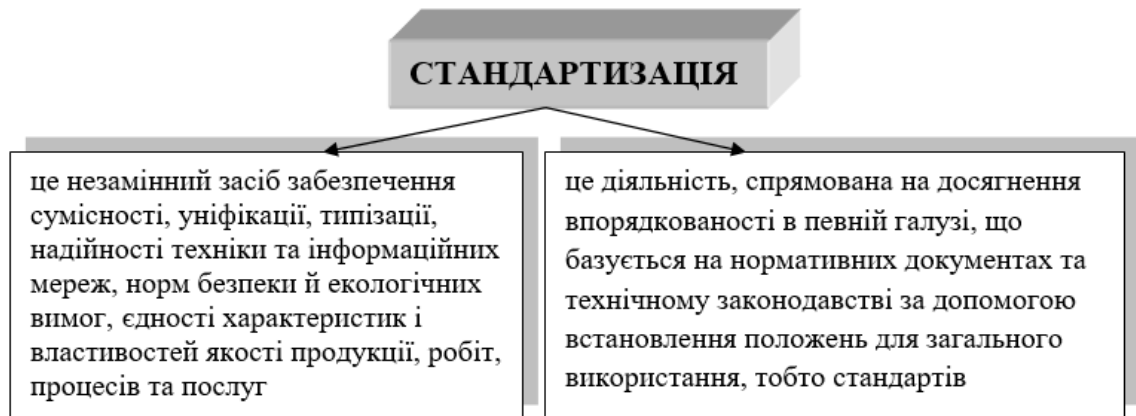

Рисунок 1.14 – Основні функції стандартизації

Джерело: побудовано автором за матеріалами [26]

Стандарт – це нормативний документ, що встановлює вимоги, правила або характеристики до продукції, процесів і послуг, який служить для забезпечення їх якості, безпеки та взаємозамінності. На рис. 1.15 наведено загальні орієнтири якими можуть бути стандарти.

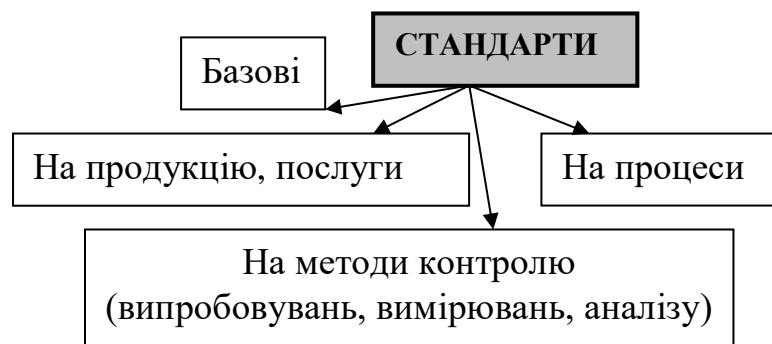

Рисунок 1.15 – Вимоги до стандартів

Джерело: побудовано автором за матеріалами [25]

Базові стандарти – це основні нормативні документи, які пропонують загальні вимоги та принципи, необхідні для забезпечення якості, безпеки та ефективності на різних етапах життєвого циклу продукції, процесу чи послуги. Вони є основою для розробки більш спеціалізованих стандартів і

використовують для встановлення фундаментальних вимог у різних сферах діяльності.

До базових стандартів можна віднести:

ISO 9001 – стандарт системи управління якістю, який містить вимоги до організаційних процесів для забезпечення постійного підвищення якості продукції та послуг;

ISO 14001 – стандарт, який вимагає вимоги до системи екологічного управління для забезпечення екологічної безпеки на всіх етапах діяльності підприємства;

ISO 45001 – стандарт, що регламентує вимоги до системи управління безпекою і здоров'ям працівників, спрямованої на створення безпечних і здорових умов праці;

ISO 50001 – стандарт, який вимагає вимоги для створення енергетичного управління з використанням систем підвищення енергоефективності та зниження витрат на енергію;

ISO 22000 – стандарт, що регулює вимоги до системи управління безпечністю харчових продуктів, охоплюючи всі етапи ланцюга постачання продукції.

Ці стандарти служать основою для створення системи управління, орієнтованої на досягнення високих результатів в області якості, безпеки, екології, енергоефективності та інших ключових аспектів виробничої та комерційної діяльності підприємства.

Стандарти на процеси – це нормативні документи, які містять вимоги до технологічних, виробничих та інших процесів, що застосовуються на підприємствах чи організаціях. Вони спрямовані на забезпечення ефективності, безпеки та якості на всіх етапах здійснення певного процесу.

Яскравими прикладами стандартів на процеси можуть бути наступні:

ISO 9001:2015 – стандарт системи управління якістю, який встановлює вимоги до процесів, пов'язаних із проектуванням, виробництвом, постачанням, наданням послуг та іншими операціями, які можуть вплинути на

якість продукції та послуг. Він передбачає використання процесного підходу для управління діяльністю організації, що охоплює планування, контроль, моніторинг та вдосконалення процесів;

ISO 14001:2015 – стандарт для системи екологічного управління, який містить вимоги до процесів, спрямованих на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та підвищення екологічної ефективності підприємства;

ISO 22000:2005 – стандарт, що регулює безпеку харчових продуктів і встановлює вимоги до процесів, що забезпечують безпеку на всіх етапах ланцюга продуктів харчування, від виробництва до кінцевого постачання споживача;

ISO 13485:2016 – стандарт для системи управління якістю у сфері медичних виробів. Він вимагає вимоги до процесів, що забезпечують виготовлення безпечних та ефективних медичних виробів;

ISO 50001:2018 – стандарт для системи енергетичного управління, що встановлює вимоги до процесів, спрямованих на підвищення енергоефективності, зниження витрат на енергію та зменшення впливу на навколишнє середовище.

Основною метою таких стандартів є оптимізація та стандартизація процесів для забезпечення їх стабільності, зниження ризиків, підвищення ефективності та забезпечення відповідності вимогам якості.

Не менш важливу роль в управлінні якістю відводиться сертифікації. Роль сертифікації в управлінні якою полягає в тому, що вона є інструментом для підтвердження відповідності продукції, послуг або системи управління встановленими вимогами та стандартами якості. Сертифікація продукції підприємств отримує довіру споживачів, партнерів та регулюючих органів, забезпечуючи високу репутацію та конкурентоспроможність на ринку.

Сертифікація – це процес офіційного підтвердження того, що певний продукт, послуга або система управління відповідає встановленим вимогам стандартів або нормативних документів. Це проводиться за допомогою

незалежного органу сертифікації, який проводить або оцінку відповідності вимогам стандартів, таких як перевірка ISO (Міжнародна організація стандартизації), національні галузеві стандарти.

Основні типи сертифікації включають:

- сертифікацію продукції – підтвердження того, що продукція відповідає певним стандартам якості або безпеки;
- сертифікація системи управління якістю (наприклад, ISO 9001) – підтвердження, що підприємство має ефективну систему управління якістю;
- сертифікація персоналу – підтвердження кваліфікації і компетентності працівників у певній сфері.

Процес сертифікації поточного аудиту, тестування, перевірки та регулярні перегляди, щоб гарантувати, що вимоги стандарту продовжують виконуватися.

Існує кілька основних видів сертифікації, які використовуються в різних сферах для підтвердження відповідності стандартам (рис. 1.16).

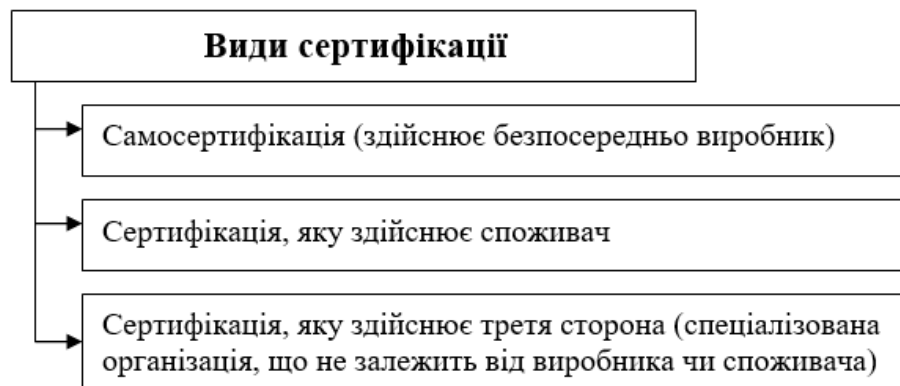

Рисунок 1.16 – Види сертифікації

Джерело: побудовано автором за матеріалами [25]

Система сертифікації УкрСЕПРО – це національна система сертифікації в Україні, яка регулює процес сертифікації продукції, послуг, процесів та систему управління якою на відповідність встановленим стандартам. Вона має на меті забезпечення якості та безпеки товарів і послуг для споживачів та відповідає міжнародним стандартам сертифікації.

Розглянемо які функції покладено на органи що проводять сертифікацію

в Україні та представимо результати дослідження в таблиці 1.6 [24].

Таблиця 1.6 – Основні функції органів сертифікації України

Орган сертифікації	Функції, що виконує орган сертифікації
1	2
Національний орган із сертифікації	розробляє стратегію розвитку сертифікації в Україні;
	організовує, координує та виконує роботу із забезпечення функціонування Системи;
	взаємодіє з національними органами із сертифікації інших держав та міжнародними організаціями, що здійснюють діяльність із сертифікації;
	організовує розробку та вдосконалення організаційно-методичних документів Системи;
	приймає рішення про приєднання до міжнародних систем та угод із сертифікації;
	встановлює основні принципи, правила та структуру системи, а також знак відповідності та правила його застосування;
	визначає правові та економічні основи функціонування Системи ;
Національний орган із сертифікації	формує та затверджує склад науково-технічної комісії;
	акредитує органи із сертифікації та випробувальні лабораторії (центри), атестує експертів-аудиторів, здійснює інспекційний контроль за діяльністю органів та осіб;
	веде реєстр Системи;
	організовує роботу із сертифікації продукції у разі відсутності органу із сертифікації певного виду продукції;
	затверджує перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації;
	розглядає апеляції щодо виконання правил системи;
	організовує інформаційне забезпечення діяльності із сертифікації в Системі;
	несе відповідальність від імені держави за дотримання правил та порядку сертифікації продукції, що встановлені в Системі.
Науково-технічна комісія	формує єдину політику з питань створення, функціонування та вдосконалення Системи;
	вносить пропозиції щодо взаємодії з національними органами інших держав та міжнародними організаціями із сертифікації.
Орган із сертифікації продукції	здійснює управління системою сертифікації закріпленої за ним номенклатури продукції та несе відповідальність за її функціонування;
	розробляє організаційно-методичні документи із сертифікації закріпленої продукції;
	за дорученням Національного органу із сертифікації здійснює акредитацію випробувальних лабораторій (центрів);
	визначає схему та порядок сертифікації закріпленої продукції;
	організовує та здійснює атестацію виробництв;

Продовження таблиці 1.6

	2
	здійснює технічний нагляд за сертифікованою продукцією та її виробництвом;
	видає сертифікати відповідності на продукцію та атестати виробництв.
Орган із сертифікації систем якості	розробляє організаційно-методичні документи із сертифікації систем якості;
	організовує та здійснює сертифікацію систем якості;
	за пропозицією органу із сертифікації продукції організовує та здійснює атестацію виробництв;
	здійснює технічний нагляд за сертифікованими системами якості та атестованими виробництвами;
	видає сертифікати на системи якості.
Випробувальна лабораторія	випробовує продукцію, що сертифікується, відповідно до сфери акредитації і видає протоколи випробувань;
	за пропозицією органу із сертифікації продукції бере участь у здійсненні технічного нагляду за виробництвом сертифікованої продукції, а за пропозицією Національного органу із сертифікації - у здійсненні інспекційного контролю;
	за пропозицією органу із сертифікації продукції бере участь в атестації виробництва продукції, що сертифікується.
Український науково-дослідний інститут із стандартизації, сертифікації та інформатики Держстандарту України	розробляє та вдосконалює організаційно-методичні документи Системи;
	готує та подає в Національний орган із сертифікації пропозиції та проекти законодавчих актів у сфері сертифікації;
	аналізує можливості підприємств та організацій щодо виконання функцій випробувальних лабораторій (центрів), здійснює експертизу їх вихідних документів та готує пропозиції Національного органу із сертифікації щодо їх акредитації в Системі;
	готує пропозиції з номенклатури продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації;
	бере участь на договірній основі в підготовці органів із сертифікації та випробувальних лабораторій (центрів) до акредитації, а також у підготовці підприємств до сертифікації продукції та систем якості;
	за дорученням Національного органу із сертифікації бере участь в акредитації органів із сертифікації, випробувальних лабораторій, а також в інспекційному контролі за їх діяльністю.
Територіальні центри стандартизації, метрології та сертифікації Держстандарту України	за дорученням Національного органу із сертифікації здійснюють інспекційний контроль за додержанням правил Системи;
	за пропозицією органу із сертифікації продукції здійснюють технічний нагляд за сталістю показників сертифікованої продукції у процесі її виробництва;
	подають на договірній основі методичну допомогу підприємствам у підготовці до акредитації їх випробувальних лабораторій, сертифікації продукції, систем якості та атестації виробництва

Джерело: побудовано автором за матеріалами [24]

Стандартизація та сертифікація є важливим елементом в менеджменті якості продукції на виробничому підприємстві, завдяки чому вони забезпечують стабільність, надійність і відповідність продукції вимогам та стандартам безпеки.

Стандартизація вимагає єдиних вимог до продукції, технологічних процесів і ресурсів, що дозволяють забезпечити високу якість і безпеку товарів. Вони гарантують, що продукція відповідає встановленим технічним, екологічним і безпековим вимогам. Сертифікація підтверджує, що продукція або процеси підприємства відповідають національним або міжнародним стандартам, що забезпечують довіру споживачам.

Також стандартизація та сертифікація дає можливість вчасно виявити та зменшити можливі ризики, пов'язані з виробництвом, зокрема ризики браку, несанкціонованих змін у процесах або порушень технічних вимог. Вони допомагають створювати системи управління якістю, що мінімізує ймовірність дефектів та помилок, які можуть вплинути на безпеку та функціональність продукції.

Сертифікація є підтвердженням надійності та якості продукції підприємства для партнерів, постачальників та кінцевих споживачів. Допомагає досягнути рівня довіри до компанії та сприяння укладанню більш вигідних контрактів. Підприємства, які отримали сертифікацію, мають більше шансів на отримання великих замовлень, більшість клієнтів вимагають відповідності продукту міжнародним стандартам.

Стандартизація дозволяє підприємствам дотримуватися вимог законодавства, особливо в галузях, де діють окремі державні стандарти (наприклад, у медицині, харчовій промисловості, екології, будівництві та ін.). Сертифікація є формою підтвердження відповідності вимогам технічних регламентів і національних стандартів, що є необхідним для реалізації продукції на ринку.

Стандартизація та сертифікація підвищують імідж підприємства як надійного постачальника високоякісної продукції. Це позитивно впливає на

репутацію компанії в очах клієнтів, партнерів і акціонерів.

Стандартизація сприяння запровадженню інновацій та нових технологій, створює основу для впровадження сучасних методів і практики управління якістю, а також забезпечує надійний контроль за їх впровадженням та ефективністю. Сертифікація також є одним з інструментів, що підтримують розвиток нових продуктів, гарантуючи їх відповідність новітнім вимогам і стандартам якості.

Стандартизація та сертифікація вирішують роль у забезпеченні високої якості продукції, ефективності управління виробництвом і підтримці конкурентоспроможності підприємства на ринку. Ці процеси забезпечують стабільність і передбачуваність результатів вимогам, а також гарантують відповідність клієнтам та законодавству, що в свою чергу до зростання довіри до бренду та підвищення прибутку підприємства.

Отже, системи стандартизації та сертифікації якості продукції на виробничому підприємстві є ключовими елементами для забезпечення високих стандартів якості та конкурентоспроможності. Вони здійснюють оптимізацію виробничих процесів, зменшують ризики, покращують взаємодію з партнерами та споживачами, а також забезпечують відповідність вимогам законодавства. Стандартизація формує основу для уніфікації та вдосконалення технологічних процесів, а сертифікація підтверджує відповідність продукції міжнародним вимогам. Разом ці процеси сприяють підвищенню ефективності управління як та покращенню репутації підприємства на ринку.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ОРГАНІЗАЦІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЯК ЧИННИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВ «ПРОФІ СТАН»

2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Досліджуване підприємство ТОВ «ПРОФІ СТАН» було створене в січні 2007 року на базі частини заводу «Червона зірка». Виробничі площі підприємства становлять 5800 м² на якій розміщено більше 100 різноманітного високотехнологічного устаткування та агрегатів: металообробне, пресове, зварювальне, вантажопідйомне та інше обладнання. Також на базі ТОВ «ПРОФІ СТАН» функціонує як структурний підрозділ виробничо-технологічне бюро, яке розробляє необхідну документацію до наново створеного та специфічного обладнання. Основні види діяльності досліджуваного підприємства наведено на рис. 2.1.

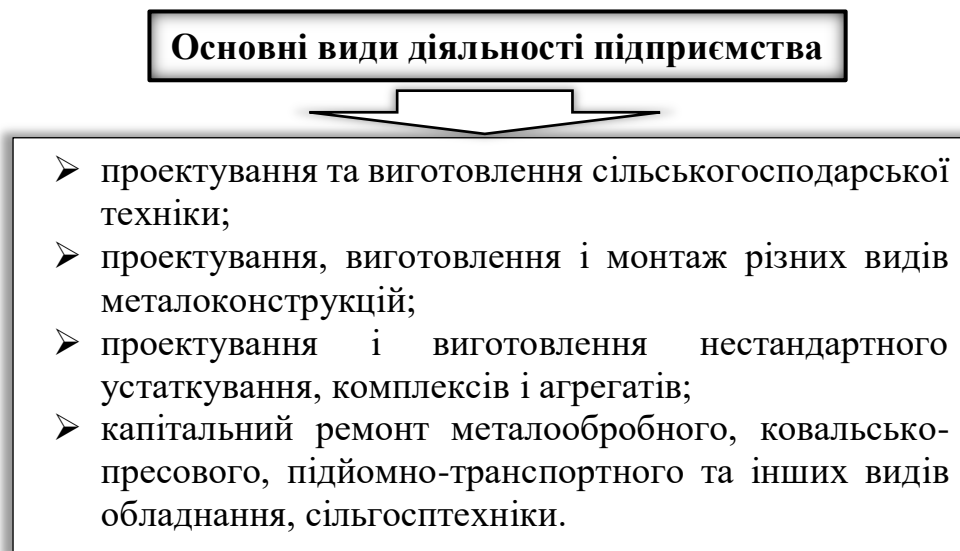

Рисунок 2.1 – Основні види діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано автором за матеріалами Додатку А

Виробничі потужності ТОВ «ПРОФІ СТАН» знаходяться за адресою: Україна, м. Кропивницький, вул. Київська, 2-Б. на підприємстві працює близько 50 працівників.

Висококваліфікований інженерно-технічний персонал та сучасне обладнання для різних технологічних процесів, таких як розкрій, гнуття, штампування, фрезерування, зварювання та термообробка металу, забезпечують підприємству можливість задовольнити найвимогливіших клієнтів. Уся продукція сільськогосподарського призначення, виготовлена на підприємстві, підпадає за програмою компенсації до 40% вартості, яка доступна для вітчизняних виробників.

Детальніше розглянемо характеристику підприємства. Відповідно із загальними положеннями, Товариство створено відповідно до Закону України "Про господарські товариства", Цивільного та Господарського України на підставі рішення кодексу Загальних зборів засновників. Його основна мета — здійснення підприємницької діяльності та отримання прибутку на засадах господарського розрахунку, самофінансування та самоокупності. У своїй діяльності Товариство керується чинним законодавством України, Статутом, а також внутрішніми правилами, регламентами та іншими локальними актами (Додаток А). Крім того, Статут Товариства регулює правовідносини між учасниками, визначає форми та методи господарської діяльності, порядок формування майна, розподіл прибутку, відшкодування збитків та інші питання.

З моменту державної реєстрації Товариство отримує статус юридичної особи та діє згідно зі своїм Статутом. Воно має власний баланс, розрахунковий, валютний та інші рахунки в банках, а також бланк із назвою та емблемою, штампи, логотип, торговельну марку та інші атрибути юридичної особи.

Статут підприємства чітко встановлює обов'язки Товариства, види діяльності, якими воно може займатися, права, які йому надані, та відповідальність, яку воно несе за себе.

Основні цілі та предмет діяльності Товариства наведено на рисунку 2.2. Основні види діяльності вже були згадані вище, а детальніший перелік напрямків, якими підприємство має право займатися, зазначено в Статуті.

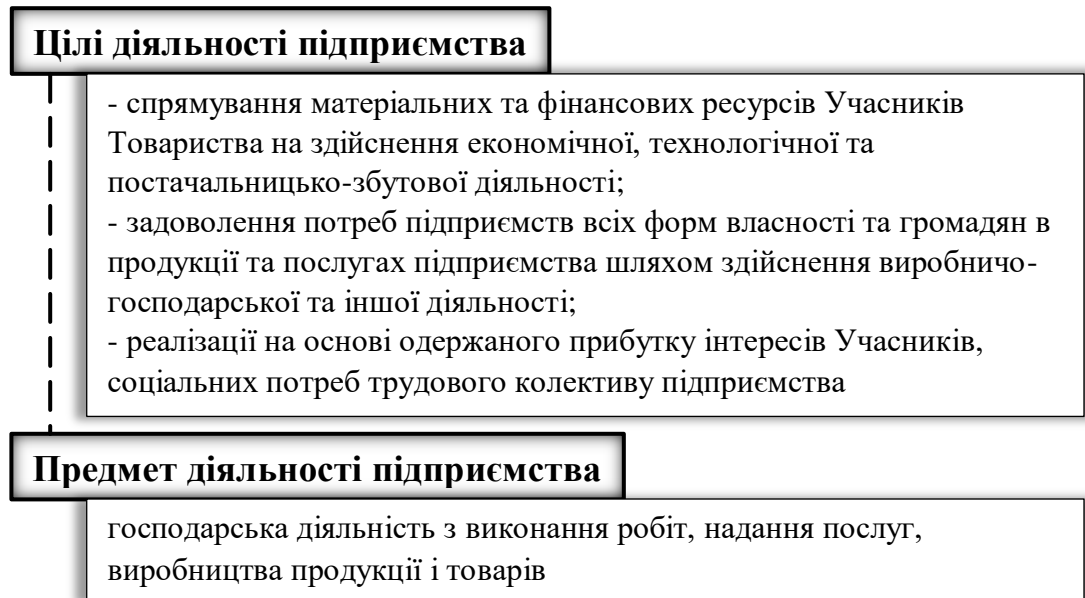

Рисунок 2.2 – Основні цілі та предмет діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН»
 Джерело: побудовано автором за матеріалами Додатку А

На ТОВ «ПРОФІ СТАН» є Резервний фонд в розмірі 25% Статутного капіталу. Щорічні відрахування до Резервного фонду становлять не менше 5% чистого прибутку. Цей фонд призначений для покриття непередбачуваних витрат або збитків, а його використання визначено рішенням Загальних зборів Учасників. Крім Резервного фонду, підприємство має право створювати й інші фонди. Порядок їх створення, використання, поповнення та ліквідації регламентується спеціальними положеннями, які затверджуються Загальними зборами Учасників.

Учасники Товариства не несуть відповідальності за його зобов'язання і ризикують зазнати збитків, пов'язаних з діяльністю підприємства, лише в межах своїх вкладів. Рішення щодо управління майном підприємства приймаються Учасниками спільноти, відповідно до порядку і правил, встановлених Статутом. Матеріальна відповідальність посадових осіб і працівників підприємства здійснюється та здійснюється згідно з нормами трудового законодавства України.

Вищим органом управління Товариства є Загальні збори учасників, до складу яких входять усі учасники, включно з новими. Збори щорічно обирають голову, яка забезпечує порядок денний, організовує засідання та веде книгу протоколів, доступну для ознайомлення учасникам. Рішення приймаються

голосуванням, де кожен учасник має кількість голосів, пропорційну його частці у Статутному капіталі. Питання, що належать до недостатньої компетенції Загальних зборів, визначені у Статуті.

Трудовий колектив Товариства складається з усіх осіб, які перебувають у трудових відносинах із ТОВ «ПРОФІ СТАН», включно з його учасниками. Інтереси колективу представляє профспілковий комітет, а основою для регулювання відносин між адміністрацією та колективом є колективний трудовий договір.

Підприємство забезпечує працівникам безпечні умови праці та несе відповідальність за можливу шкоду, завдану з його вини. Воно також організовує професійну підготовку та перепідготовку кадрів. За згодою між адміністрацією та представниками трудового колективу підприємство може надавати працівникам додаткові пільги за свій рахунок.

Підприємство веде оперативний і бухгалтерський облік, також статистичну звітність відповідно до встановлених норм, несе відповідальність за їх достовірність і надає їх державним органам у визначені терміни.

Внесення змін до Статуту належить до компетенції Загальних зборів учасників і вимагає підтримки понад 50% голосів. Зміни формуються як окремі доповнення або затвердження нової редакції Статуту та підлягають державній реєстрації.

Припинення діяльності Товариства може закінчитися через реорганізацію (злиття, приєднання, поділ, перетворення) або ліквідацію, деталі яких визначені в Статуті.

2.2. Аналіз фінансової та господарської діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Аналіз фінансово-господарської діяльності є важливим елементом для оцінки ефективності використання активів, а також точності відображення доходів і витрат на досліджуваному підприємстві. У роботі цей аналіз охоплює

п'ятірний період з 2019 по 2023 рік, що дозволяє проаналізувати, які фактори позитивно або негативно вплинули на фінансові результати підприємства за цей час.

Фінансовий аналіз може бути проведеним як внутрішніми фахівцями підприємства, так і зовнішніми експертами, що дає підставу розрізняти внутрішній та зовнішній фінансовий аналіз.

Внутрішній фінансовий аналіз призначений для оцінки фінансового стану, ефективності управління та виявлення можливостей для вдосконалення. Його проводять працівники підприємства, такі як бухгалтери або інші внутрішні спеціалісти. Цей вид аналізу дозволяє відстежувати фінансові показники підприємства, виявляти проблемні аспекти та формулювати стратегії подальшого розвитку. Результати внутрішнього аналізу, як правило, є конфіденційними і не призначені для широкого загалу.

Зовнішній фінансовий аналіз підприємства потрібен для зацікавлених сторінок, таких як інвестори, кредитори, регуляторні органи та інші особи, які мають інтерес до його фінансового стану. Цей аналіз може виконуватися зовнішніми аудиторськими фірмами або фінансовими експертами, які не пов'язані з нашим підприємством. Він забезпечує об'єктивну оцінку фінансового стану та діяльності підприємства з погляду зацікавлених осіб.

Щоб ефективно провести аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства, слід чітко встановити його основні елементи, які наведено на рис. 2.3.

Методика проведення фінансового аналізу діяльності підприємства може включати три основні блоки показників які представлено на рис. 2.4.

Основними методами фінансового аналізу є:

- горизонтальний аналіз – аналіз динаміки фінансових показників за певний період, який дозволяє виявити тенденції змін у фінансових результатах;

- вертикальний аналіз – аналіз структури фінансових звітів, який показує з'єднання кожної статті в загальній сумі, наприклад, у балансі або звіті про

прибутки та збитки;

Рисунок 2.3 – Основні складові фінансового аналізу діяльності підприємства
Джерело: сформовано автором згідно загально визнаних норм

- коефіцієнтний аналіз – оцінка фінансового стану підприємства за допомогою фінансових коефіцієнтів, таких як ліквідність, рентабельність, оборотність активів та інші показники;

- аналіз рентабельності – оцінка прибутковості підприємства через різні показники рентабельності (рентабельність продажів, активів, власного капіталу тощо);

- кеш-флоу аналіз – аналіз руху грошових коштів для визначення здатності підприємства генерувати достатні грошові потоки для покриття зобов'язань;.

- факторний аналіз – дослідження впливу окремих факторів на зміну фінансових показників підприємства, що дозволяє більш глибоко розуміти причини їхнього коливання;

- бенчмаркінг – порівняння фінансових показників підприємства з аналогічними показниками інших компаній або галузевими стандартами для

оцінки конкурентоспроможності.

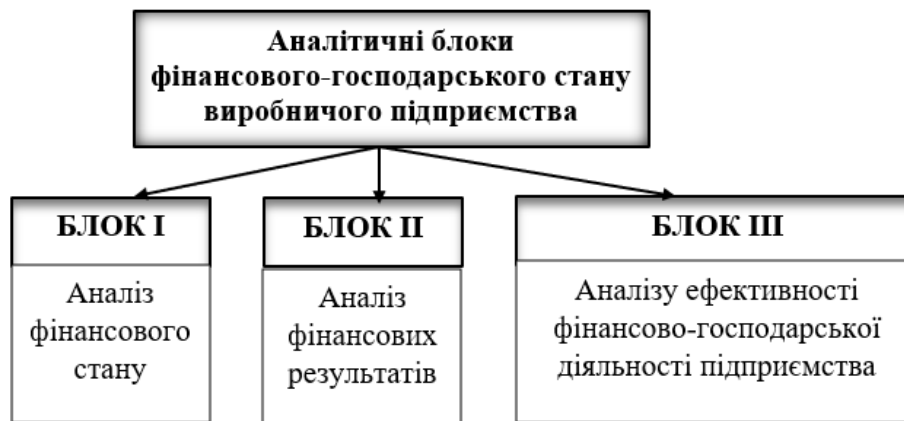

Рисунок 2.4 – Блоки основних показників аналізу фінансової діяльності виробничого підприємства

Джерело: сформовано автором згідно загально визначених норм

Ці методи дають можливість провести глибокий та всебічний аналіз фінансової діяльності підприємства, що є основою для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень.

Основними джерелами інформації для аналізу діяльності підприємства є його фінансова звітність: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал, а також декларація з податку на прибуток або розрахунок єдиного податку (для суб'єктів малого бізнесу).

Розпочнемо свій аналіз з аналізу активів підприємства – це процес оцінки та дослідження майнових ресурсів, якими володіє підприємство, для визначення їх ефективності використання та структури. Завданням такого аналізу є отримання інформації про стан активів, їх динаміку, склад, рух і те, як вони впливають на фінансову стійкість і рентабельність підприємства (табл. 2.1).

Таблиця 2.1 – Аналіз активів підприємства, їх структури та динаміки

Показники	На кінець року					Абс. відх. 2023-2019
	2019	2020	2021	2022	2023	
1	2	3	4	5	6	7
I. Необоротні активи						
Основні засоби	3582,8	3585,9	4515,7	5130,4	4707,4	1124,6

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6	7
первісна вартість	5211,9	5580,7	7120,8	8522,7	8841,6	3629,7
знос	1629,1	1994,8	2605,1	3392,3	4134,2	2505,1
Усього за розділом I	3582,8	3585,9	4515,7	5130,4	4707,4	1124,6
II. Оборотні активи						
Запаси	3038,0	3329,2	5023,4	9289,2	13107,0	10069
у тому числі готова продукція	534,8	1464,1	838,2	4686,9	5827,4	5292,6
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	2274,5	1518,4	2240,0	3498,6	3654,0	1379,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	138,2	254,8	3,8	249,1	-	-
у тому числі з податку на прибуток	137,6	254,8	-	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	490,4	979,8	1259,7	1092,2	864,9	374,5
Гроші та їх еквіваленти	1850,9	2498,4	3778,8	3045,0	3174,9	1324
Витрати майбутніх періодів	10,0	10,0	10,0	37,7	37,7	27,7
Інші оборотні активи	358,6	54,7	48,5	150,9	96,9	-261,7
Усього за розділом II	8160,6	8645,3	12364,2	17362,7	20935,4	12775

Джерело: складено автором за даними Додатків Б,В,Г,Д,Е.

Таблиця 2.1 надає інформацію про структуру та динаміку активів підприємства за п'ятирічний період (2019-2023), що дозволяє оцінити зміни в основних і оборотних активах, а також відхилення на кінець 2023 року порівняно з 2019 роком. За результатами проведеного загального аналізу по

розділах активів бачимо, що необоротні активи зросли на 1124,6 тис. грн, що показує певний розвиток у частині довгострокових інвестицій. Також значно зросли і оборотні активи на 12775 тис. грн, особливо за рахунок запасів і дебіторської заборгованості, що вказує на збільшення обсягів діяльності підприємства, а також на зміну у фінансовій структурі активів на користь оборотних (рис. 2.5).

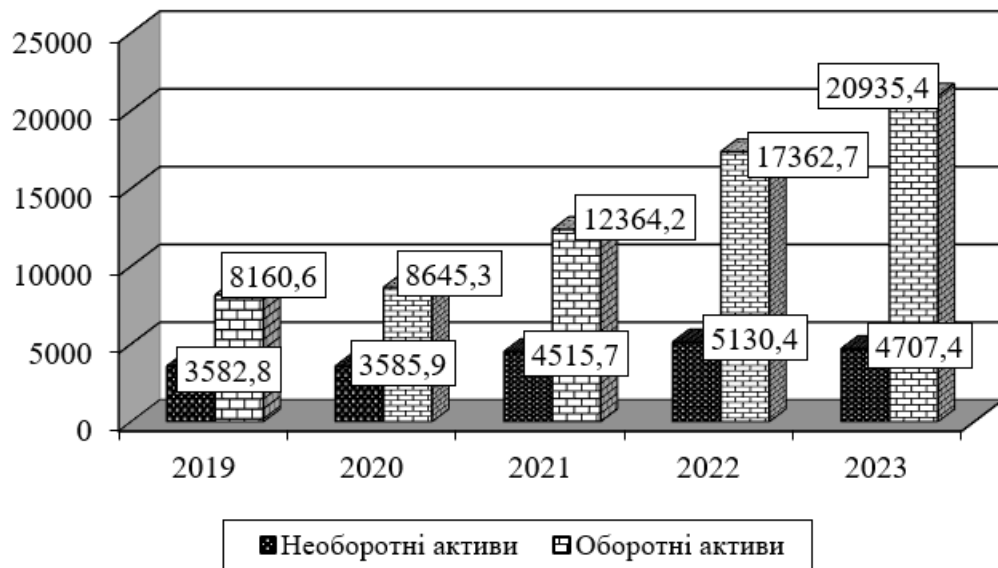

Рисунок 2.5 – Динаміка активів у сфері постійного та оборотного капіталу ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано за матеріалами Додатків Б,В,Г,Д,Е.

Аналіз показує, що протягом 2019-2023 років підприємство значно збільшило свої оборотні активи, особливо запаси та дебіторську заборгованість, що говорить про зростання виробничої активності та потреби в більш ефективному управлінні обіговими коштами.

Наступним етапом є оцінки та аналіз майнового стану ТОВ «ПРОФІ СТАН», результати якого наведено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Оцінка майнового стану ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Показники	На кінець року					Абс. відх. 2023-2019
	2019	2020	2021	2022	2023	
1	2	3	4	5	6	7
Вартість розрахунково-грошового майна (Вр-г.м), грн.	5112,6	5306,1	7330,8	8035,8	7790,7	2678,1

Продовження таблиці 2.2

1	2	3	4	5	6	7
Частка ОЗ в активах (Чоз), %	0,305	0,293	0,267	0,228	0,183	-0,121
Коефіцієнт зносу ОЗ (Кзн.оз)	0,312	0,357	0,365	0,398	0,467	0,155
Коефіцієнт мобільності активів (Кмоб)	2,277	2,410	2,738	3,384	4,447	2,169

Джерело: розраховано автором за даними Додатків Б,В,Г,Д,Е.

Таблиця 2.2 відображає динаміку майнового стану ТОВ «ПРОФІ СТАН» за п'ятирічний період (2019-2023 рр.), що включає вартість розрахунково-грошового майна, компоненти основних засобів (ОЗ) в активах, коефіцієнти складу основних засобів та коефіцієнти мобільності активів. Для більшої наглядності представимо дані показники у вигляді графіку на рис. 2.6.

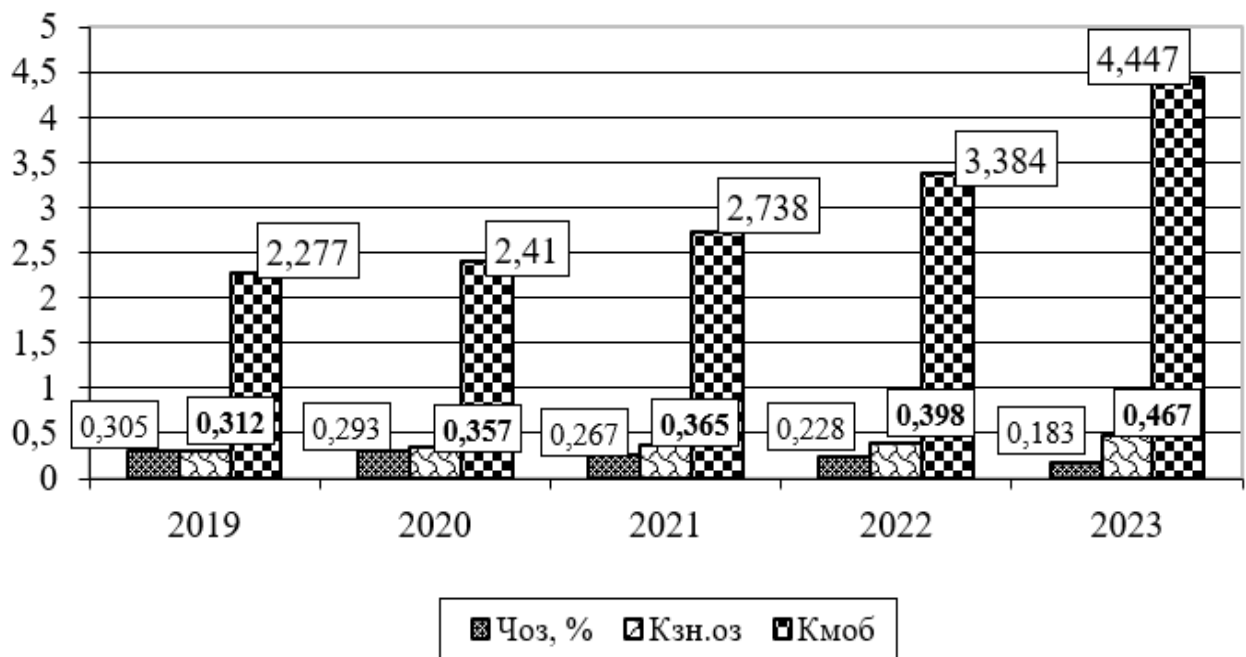

Рисунок 2.6 – Динаміка показників майнового стану ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: розраховано за матеріалами Додатків Б,В,Г,Д,Е.

З рис. 2.6 бачимо, що вартість розрахунково-грошового майна зростає з 5112,6 тис. грн у 2019 році до 7790,7 тис. грн у 2023 році. Абсолютне відхилення за цей період становить 2678,1 тис. грн. Такий ріст вказує на збільшення грошових ресурсів та розрахункових активів підприємства, що може свідчити про покращення ліквідності та фінансової стабільності.

Частка основних засобів в активах підприємства зменшилася з 30,5% у 2019 році до 18,3% у 2023 році (зниження на 12,1%). Це може свідчити про те, що підприємство зменшило свою залежність від основних засобів або ж збільшило вибір оборотних активів, що позитивно впливає на мобільність ресурсів.

Коефіцієнт зносу основних засобів зріс з 31,2% у 2019 році до 46,7% у 2023 році, що є приростом на 15,5%. Це говорить про старіння основних засобів та можливу потребу в їх оновленні або модернізації, щоб підтримувати належний технічний рівень та продуктивність підприємства.

Коефіцієнт мобільності активів зріс з 2,277 у 2019 році до 4,447 у 2023 році, що є значним підвищенням на 2,169.

Високий коефіцієнт мобільності виробництва свідчить про здатність підприємства швидше реагувати на фінансові потреби та можливість оперативного перетворення активів на грошові кошти.

Аналіз майнового стану за останні п'ять років зазнав певних змін. Зростання вартості розрахунково-грошового майна та коефіцієнта мобільності активів сприяє покращенню фінансової гнучкості та здатності швидко перетворювати активи на грошові кошти. Водночас зростання коефіцієнта зносу основних засобів вказує на необхідність оновлення або модернізації основних фондів.

Наступним завданням є дослідження та аналіз пасивної частини Балансу ТОВ «ПРОФІ СТАН» за 2019-2023 роки з відображенням цих даних в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Аналіз структури та динаміки пасивів підприємства

Показники	На кінець року					Абс. відх. 2023-2019
	2019	2020	2021	2022	2023	
1	2	3	4	5	6	7
І. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	2443,0	2443,0	2443,0	2443,0	2443,0	0

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	6289,8	8809,8	12450,4	17748,9	19510,6	13220,8
Усього за розділом I	8732,8	11252,8	14893,4	20191,9	21953,6	13220,8
III. Поточні зобов'язання						
Поточна кредиторська заборгованість за:	***	***	***	***	***	***
товари, роботи, послуги	408,3	217,0	1095,8	1416,0	1351,2	942,9
розрахунками з бюджетом	89,9	166,7	150,9	229,6	545,7	455,8
розрахунками зі страхування	121,1	107,6	100,5	151,6	149,3	28,2
розрахунками з оплати праці	149,6	162,7	232,9	409,9	362,5	212,9
Інші поточні зобов'язання	2241,7	324,4	406,4	94,1	1280,5	-961,2
Усього за розділом III	3010,6	978,4	1986,5	2301,2	3689,2	678,6

Джерело: складено автором за даними Додатків Б,В,Г,Д,Е.

Таблиця 2.3 відображає зміну структури та динаміки пасивів підприємства за період 2019–2023 років, зокрема власного капіталу та поточних зобов'язань. Зростання власного капіталу значно збільшило зростання поточних зобов'язань, що є позитивним сигналом для підприємства та його фінансової стабільності.

Підвищення нерозподіленого прибутку результат що свідчить про ефективність господарської діяльності та здатність підприємства нарощувати фінансовий результат.

Збільшення кредиторської заборгованості вказує на зростання масштабів операційної діяльності, хоча потребує контролю для зменшення проблем із ліквідністю.

Поточні зобов'язання залишаються на середньому рівні, що не створює значних ризиків для підприємства, однак необхідно контролювати динаміку їх зростання.

Для детального дослідження діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН» є необхідність в проведенні аналізу наступних груп показників які наведено на рис. 2.7.

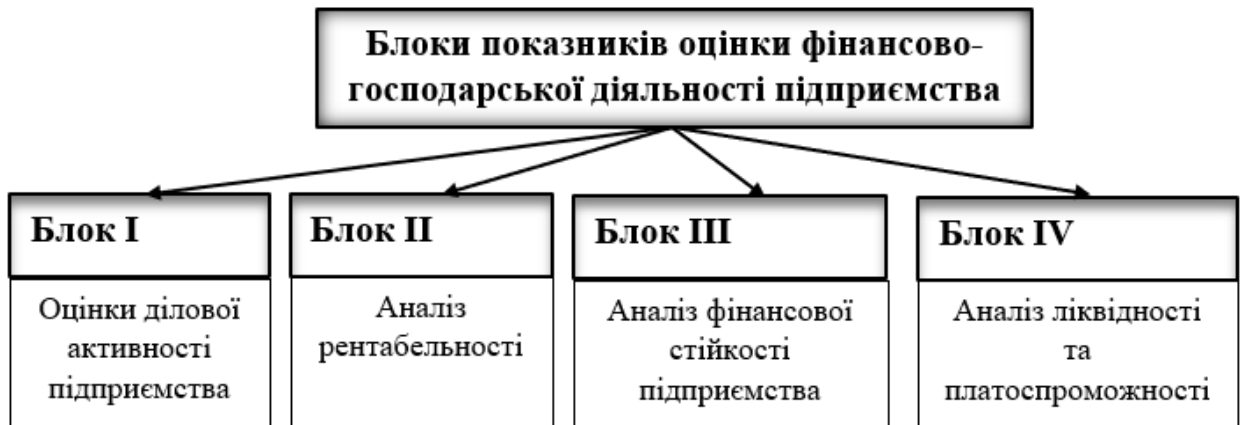

Рисунок 2.7 – Групи показників загального аналізу діяльності підприємства

Джерело: сформовано автором згідно загальновизнаних норм

Перший блок показників це Оцінка ділової активності підприємства, вона є важливим етапом в аналізі його фінансово-економічного стану. Ця оцінка забезпечує ефективність використання ресурсів, швидкість обертання активів та результативність роботи підприємства на ринку. в таблиці 2.4 наведено основні показники оцінки ділової активності ТОВ «ПРОФІ СТАН».

Таблиця 2.4 – Показники ділової активності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Показники	На кінець року					Абс.відх., (2023 - 2019)
	2019	2020	2021	2022	2023	
1	2	3	4	5	6	7
1. Коефіцієнт оборотності активів (Коа)	0,387	0,487	0,656	0,663	0,476	0,088
2. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз)	1,557	2,065	3,055	3,132	2,452	0,894

Продовження таблиці 2.4

1	2	3	4	5	6	7
3. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддачі) (Кооз)	1,211	1,629	2,359	2,709	2,333	1,121
4. Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк)	0,482	0,584	0,731	0,744	0,544	0,062
5. Строк погашення дебіторської заборгованості, днів	240	180	120	116,1 29	150	-90

Джерело: розраховано за матеріалами Додатків Б,В,Г,Д,Е

Більш наглядно представлені показники відображені на рис. 2.8.

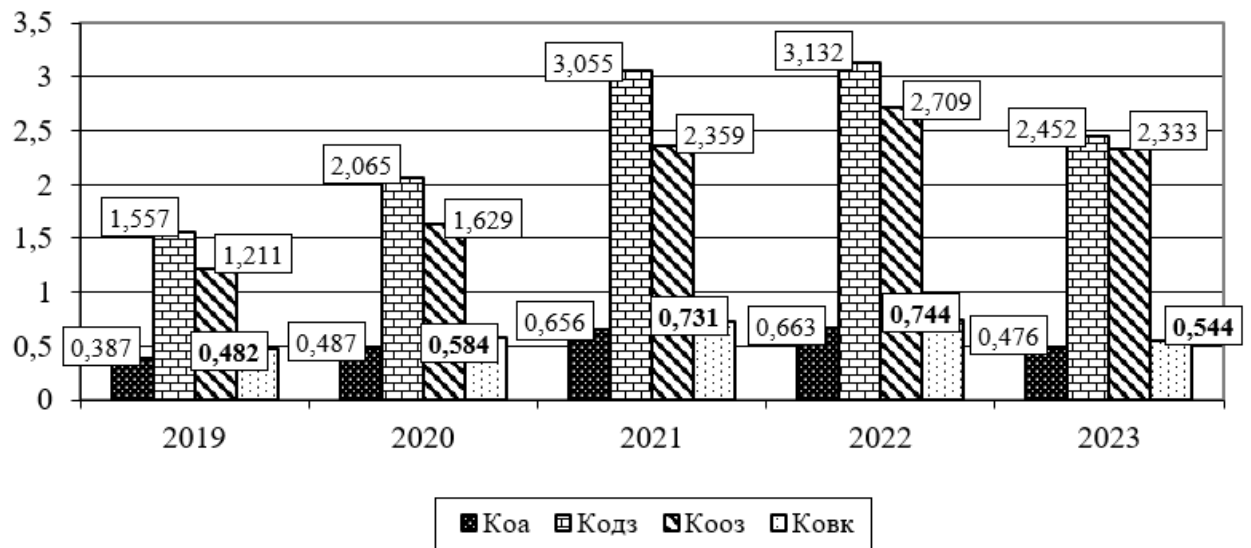

Рисунок 2.8 – Показники ділової активності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано за розрахунками таблиці 2.4

З рисунка бачимо, що коефіцієнт оборотності активів (Коа) з 2019 по 2023 рік зріс на 0,088, що свідчить про певне підвищення ефективності використання активів підприємства для формування виручки. Максимальне значення було досягнуто у 2022 році (0,663), проте у 2023 році зниження відбулось до 0,476, що може свідчити про спад ділової активності або збільшення вартості активів, які не принесли відповідного доходу.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (Кодз) суттєво зріс із 1,557 (2019) до 3,132 (2022), що вказує на покращення управління дебіторською заборгованістю, але у 2023 році він зменшився до 2,452. Це процес збільшення швидкості розрахунків із дебіторами, можливо через

уповільнення платежів або збільшення обсягів дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт оборотності основних засобів (Кооз) зріс на 1,121 за аналізований період, що є позитивним сигналом про підвищення ефективності використання основних засобів. Максимальне значення спостерігалось у 2022 році (2,709), після чого в 2023 році відбулося незначне зниження до 2,333 , що може вказувати на зниження інтенсивності використання основних засобів або недостатнє оновлення коштів.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу (Ковк) показав зростання показника з 0,482 до 0,744 (2022), тобто демонструє підвищення ефективності використання власного капіталу для створення виручки. Однак у 2023 році він зменшився до 0,544, що може свідчити про збільшення обсягів власного капіталу без відповідного зростання виручки.

Строк погашення дебіторської заборгованості
Період погашення дебіторської заборгованості скоротився з 240 днів (2019) до 116 днів (2022), що є позитивним результатом, після чого підприємство стало швидше отримувати кошти від клієнтів. Але у 2023 році показник зріс до 150 днів, що вказує на певні труднощі у зменшенні заборгованості.

Показники оборотності активів, дебіторської заборгованості, основних засобів і власного капіталу демонструють загальне зростання за аналізований період, що гарно впливає на підвищення ефективності використання ресурсів.

Період погашення дебіторської заборгованості скоротився на 90 днів, що говорить про покращення ліквідності.

Наступним блоком показників які ми будемо аналізувати це показники рентабельності підприємства, це є ключовим етапом оцінки його фінансової результативності. Рентабельність показує здатність підприємства генерувати прибуток із наявних ресурсів. Основні показники рентабельності аналізуються в динаміці, що дає змогу побачити як переваги підприємства, так і проблемні аспекти його діяльності (табл. 2.5). Вивчення змін показників у динаміці дозволяє розвивати тенденції: чи зростає прибутковість підприємства, чи навпаки, відбувається спад.

Таблиця 2.5 – Аналіз рентабельності підприємства ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Показники	На кінець року					Абс. відх., (2023- 2019)
	2019	2020	2021	2022	2023	
1. Коефіцієнт рентабельності активів (Кра)	0,102	0,171	0,281	0,268	0,073	-0,029
2. Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (Крвк)	0,128	0,206	0,313	0,301	0,083	-0,044
3. Коефіцієнт рентабельності діяльності (Крд)	0,066	0,088	0,107	0,101	0,038	-0,027

Джерело: розраховано за матеріалами Додатків Б,В,Г,Д,Е

Всі показники рентабельності (Кра, Крвк, Крд) продемонстрували різке зниження в 2023 році порівняно з 2022 роком і зниження порівняно з 2019 роком. Це свідчить про погіршення фінансової ефективності підприємства. Спад рентабельності може бути наслідком зниження чистого прибутку через збільшення витрат або зменшення доходів. Також існує ймовірність, що підприємство збільшило власний капітал, але без відповідного збільшення прибутку, що знизило рентабельність власного капіталу. Зменшення ефективності використання активів може бути результатом збільшення обсягів активів без відповідного зростання доходу.

Найбільше зниження спостерігається у коефіцієнті рентабельності активів (Кра) та рентабельності власного капіталу (Крвк), що свідчить про погіршення ефективності використання ресурсів підприємства рис. 2.9.

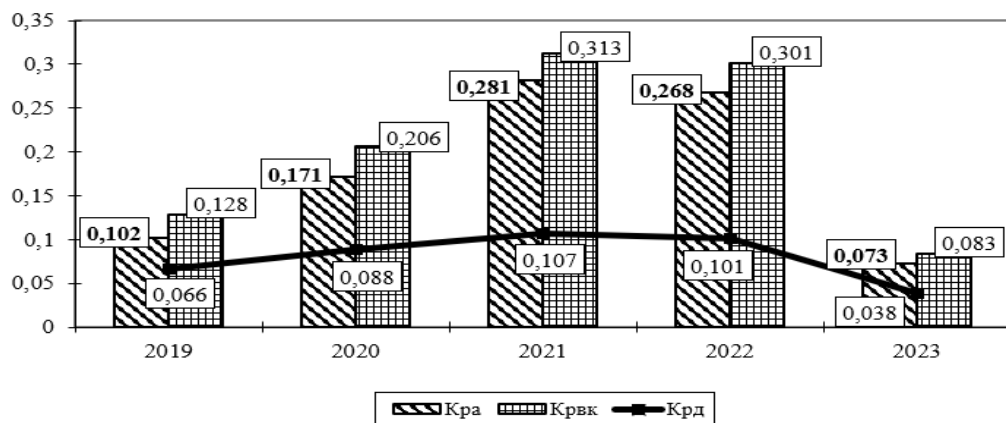

Рисунок 2.9 – Показники рентабельності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано автором за розрахунками таблиці 2.5

Вважаємо за необхідне проаналізувати та знизити витрати на виробництво і управління, а також зменшити надлишкові витрати. Підвищити ефективність використання активів шляхом їх оптимізації або зменшення невикористовуваних активів. Потрібно розглянути можливості для збільшення доходів, наприклад, через підвищення цін, розширення ринку збуту або запуск нових продуктів. Якщо зростання капіталу було нерентабельним, потрібно переглянути стратегію залучення коштів або оптимізувати структуру капіталу.

Наступним блоком показників є Показники фінансової стійкості підприємства, які дозволяють оцінити його здатність забезпечувати свою платоспроможність та здійснювати діяльність у довгостроковій перспективі. Вони характеризують стабільність фінансової структури, здатність покривати поточні зобов'язання і залучати додаткові ресурси при необхідності табл. 2.6.

Таблиця 2.6 – Показники фінансової стійкості ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Показники	На кінець року					Абс.відх., (2023- 2019)
	2019	2020	2021	2022	2023	
1. Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами (Кзоавк)	0,631	0,886	0,839	0,867	0,823	0,192
2. Маневреність робочого капіталу (Кмрк)	0,589	0,434	0,484	0,616	0,759	0,170
3. Маневреність власних обігових коштів (Кмвок)	0,359	0,325	0,364	0,202	0,184	-0,175
4. Коефіцієнт покриття запасів (Кпз)	1,829	2,368	2,284	1,773	1,418	-0,411
5. Коефіцієнт фінансової автономії (Кфа)	0,743	0,920	0,882	0,897	0,856	0,112

Джерело: розраховано автором за матеріалами Додатків Б,В,Г,Д,Е

Аналіз показників фінансової стійкості дає змогу оцінити рівень ризику підприємства та його здатність витримувати економічні шоки та інші фінансові труднощі в майбутньому.

На рис. 2.10 більш наглядно представлені показники фінансової стійкості досліджуваного підприємства.

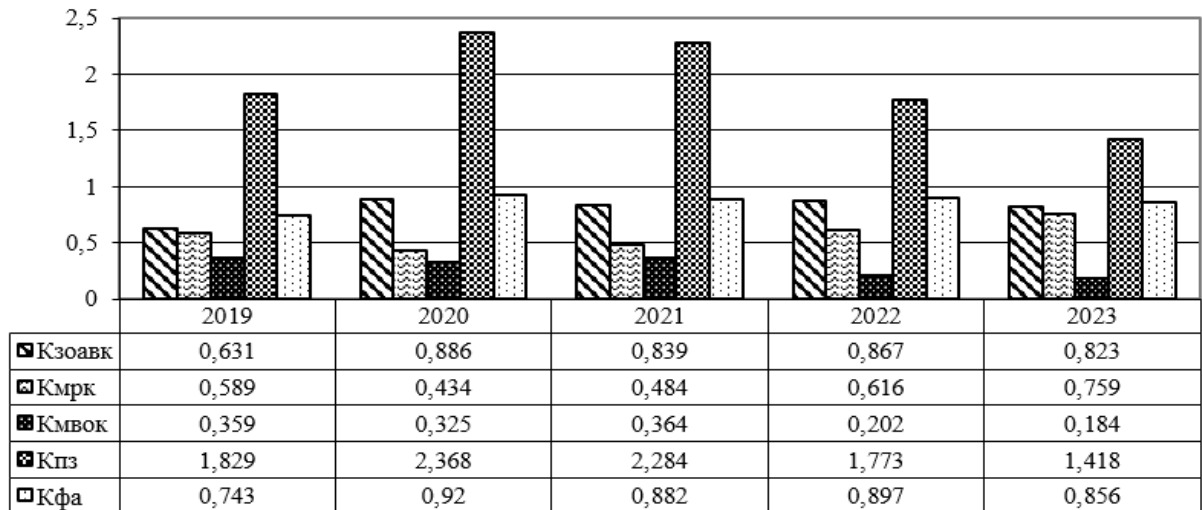

Рисунок 2.10 – Показники фінансової стійкості

ТОВ «ПРОФІ СТАН» за період з 2019 по 2023 роки

Джерело: побудовано автором за розрахунками таблиці 2.6

Значення коефіцієнта забезпечення оборотних активів власними коштами (Кзоавк) залишалося стабільно високим протягом усіх років, що вказує на наявність достатньої частки власних коштів для фінансування оборотних активів. Найвищий показник ми спостерігали у 2020 році (0,886), але до 2023 року бачимо незначне зниження до 0,823.

Показник маневреності робочого капіталу (Кмрк) зростає в 2020 року (мінімум 0,434) до 0,759 у 2023 році. Це свідчить про зростання мобільності робочого капіталу, тобто підприємство має більше коштів, які можна використовувати для поточних потреб.

Показник маневреності власних обігових коштів (Кмвок) демонструє негативну динаміку: зниження з 0,359 у 2019 році до 0,184 у 2023 році. Це означає зменшення частки власних коштів, які підприємство може вільно використовувати в обороті.

Максимальне значення коефіцієнта покриття запасів (Кпз) було у 2020 році (2,368), після чого спостерігається поступове зниження до 1,418 у 2023 році. Зменшення коефіцієнта вказує на зниження здатності підприємства покривати свої запаси ліквідними активами.

Значення коефіцієнта фінансової автономії (Кфа) залишається стабільно

високим, перевищуючи 0,7, що свідчить про високу частку власного капіталу у структурі джерел фінансування. Незважаючи на незначне зниження у 2023 році до 0,856, показник все ще відображає фінансову незалежність підприємства від позикових коштів.

Останній блок показників це показники ліквідності та платоспроможності підприємства, які дають змогу оцінити його здатність вчасно виконувати свої зобов'язання перед кредиторами. Високий рівень ліквідності означає, що підприємство має достатньо активів для погашення поточних боргів, а платоспроможність відображає загальну фінансову стабільність і здатність своєчасно розраховуватись за зобов'язаннями табл. 2.7.

Таблиця 2.7 – Показники ліквідності підприємства ТОВ «ПРОФІ СТАН» за період 2019-2023 роки

Показники	На кінець року					Абс.відх., (2023р.- 2019р.)
	2019	2020	2021	2022	2023	
1. Показник покриття (Пп)	2,710	8,836	6,224	7,545	5,674	2,964
2. Показник швидкої ліквідності (Пшл)	1,698	5,423	3,690	3,492	2,111	0,413
3. Показник абсолютної ліквідності (Пал)	0,614	2,553	1,902	1,323	0,860	0,245

Джерело: розраховано автором за матеріалами Додатків Б,В,Г,Д,Е

Дані таблиці представимо у вигляді графіка на рис. 2.11 в динаміці за п'ять досліджуваних років.

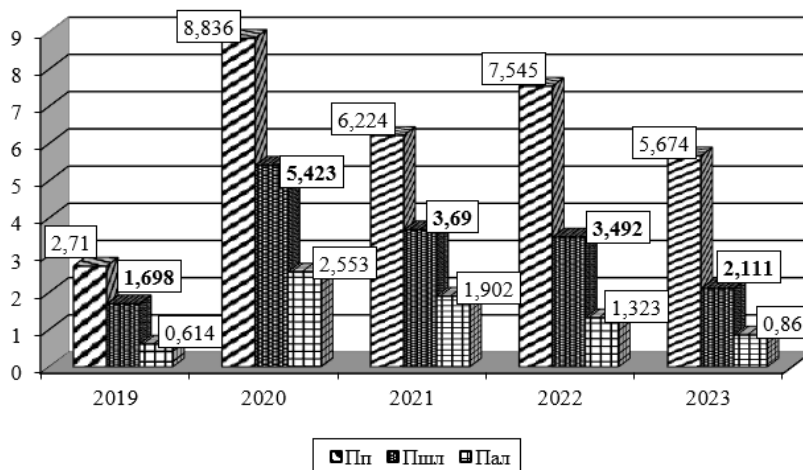

Рисунок 2.11 – Показники ліквідності ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано за розрахунками таблиці 2.7

Як бачимо, показник покриття значно зріс у 2020 році до 8,836, що вказує на суттєве збільшення оборотних активів порівняно з поточними зобов'язаннями. З 2020 року показник дещо знизився, але в 2023 році він все одно залишається на високому рівні – 5,674, що значно перевищує мінімально прийнятний рівень (понад 2). Це свідчить про достатній обсяг оборотних активів для покриття поточних зобов'язань та фінансову стабільність підприємства. На даний момент ТОВ «ПРОФІ СТАН» має високий рівень ліквідності, що дозволяє забезпечити виконання поточних зобов'язань без фінансових труднощів.

Також у 2020 році різко зріс показник швидкої ліквідності до 5,423, що вказує на високу здатність підприємства покривати поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів (без врахування запасів). З 2021 року спостерігається поступове зниження показника, і в 2023 році він становить 2,111, що все ще є прийнятним рівнем і свідчить про наявність ліквідних активів, необхідних для покриття поточних зобов'язань. Підприємство зберігає достатню швидку ліквідність, але зниження цього показника може свідчити про певне погіршення гнучкості у використанні ліквідних активів для покриття поточних зобов'язань.

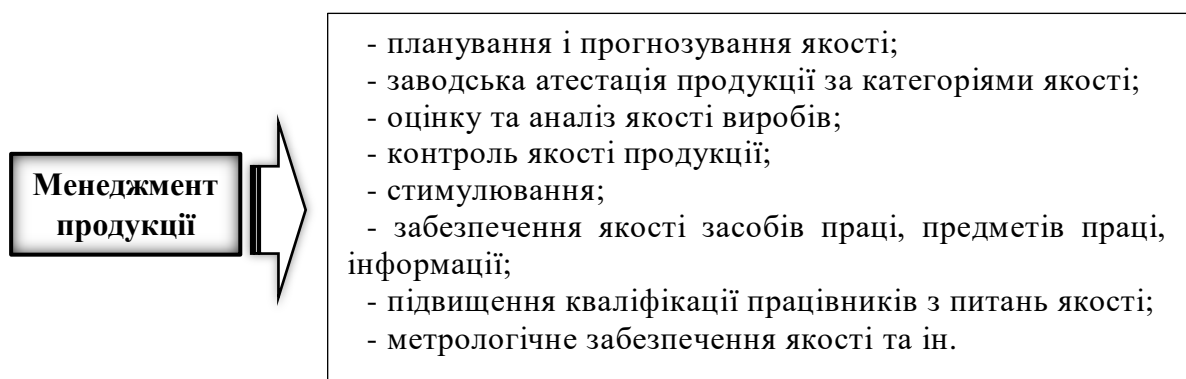
Показник абсолютної ліквідності також значно зріс у 2020 році до 2,553, але з того часу поступово знижувався, досягнувши 0,860 у 2023 році. Попри зниження, коефіцієнт все ще знаходиться на достатньому рівні, який дозволяє покривати поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів – грошових коштів та їх еквівалентів. Абсолютна ліквідність є задовільною, хоча її зниження у 2023 році може вказувати на необхідність контролю над обсягом грошових коштів для підтримання достатньої платоспроможності.

Ми рекомендуємо підприємству підтримувати високий рівень ліквідності через моніторинг короткострокових активів і зобов'язань. А також оптимізувати грошові потоки, щоб забезпечити необхідну кількість грошових коштів для швидкого виконання зобов'язань.

2.3. Організація менеджменту якості продукції на досліджуваному підприємстві

Якість продукції є одним із ключових факторів успіху будь-якого сучасного підприємства, особливо в умовах ринкової конкуренції. Висока якість сприяє зміцненню репутації компанії, залученню нових клієнтів і збереженню лояльності існуючих, забезпечуючи стабільний розвиток і досягнення стратегічних цілей. На підприємствах, таких як ТОВ "ПРОФІ СТАН", організація менеджменту якості є пріоритетною, оскільки підприємство спеціалізується на виробництві сільськогосподарської техніки, агрегатів та комплектуючих до них, що має відповідати високим стандартам безпеки та функціональності. Нашим завданням є розкрити основні аспекти організації менеджменту якості на ТОВ "ПРОФІ СТАН", розробки існуючих підходів, нормативну базу, засобів контролю якості.

Управління якістю продукції на ТОВ "ПРОФІ СТАН" – це систематичний процес, спрямований на забезпечення високого рівня якості продукції, що виробляється підприємством, через впровадження ефективних методів контролю та постійного вдосконалення. Воно включає в себе визначення стандартів якості, планування виробничих процесів, контроль за відповідністю сировини, матеріалів і готової продукції встановленим вимогам, а також організацію навчання персоналу для підвищення їх кваліфікації у сфері забезпечення якості (рис. 2.12).

- планування і прогнозування якості;
- заводська атестація продукції за категоріями якості;
- оцінку та аналіз якості виробів;
- контроль якості продукції;
- стимулювання;
- забезпечення якості засобів праці, предметів праці, інформації;
- підвищення кваліфікації працівників з питань якості;
- метрологічне забезпечення якості та ін.

Рисунок 2.12 – Управління якістю продукції на ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано автором

Завдяки впровадженню сучасних технологій і систем, таких як ISO 9001, ТОВ «ПРОФІ СТАН» здатне підтримувати стабільний рівень якості на всіх етапах виробництва – від постачання матеріалів до виготовлення та доставки готової продукції споживачам. Крім того, на підприємстві активно посилюється моніторинг задоволеності клієнтів і зворотний зв'язок для своєчасного виявлення та усунення недоліків, що дозволяє постійно підвищувати рівень якості та зміцнювати конкурентні переваги на ринку.

Організація робіт у системі управління якістю має відповідати стандартам (ДЕСТ, ГСТ, ТУ, СТП), які регламентують технічні характеристики продукції, її надійність, довговічність, а також економічні, естетичні та ергономічні властивості. Технічні умови (ТУ) відповідають набору вимог до процесу виготовлення, контролю, упаковки та транспортування продукції.

На рис. 2.13. схематично подано сам процес управління якістю на ТОВ «ПРОФІ СТАН» який має поетапний характер. Ця схема ілюструє процес організації управління якістю на підприємстві. Основні блоки та зв'язки між ними демонструють послідовність дій для досягнення високої якості продукції та забезпечення безпеки підприємства.

Вибір стратегії підприємства – перший етап, на якому формують цілі та напрямки діяльності підприємства в сфері забезпечення якості продукції. Під час розробки концепції з менеджменту якості приймає участь увесь персонал підприємства, від топ менеджменту до робітників. Це необхідно для того, щоб всі розуміли цілі та завдання які ставляться перед виробництвом для ефективного управління та підвищення якості продукції.

Організація управління якістю продукції – це наступний етап під яким розуміють процес формування системи управління якістю, що спирається на системний аналіз. Організація менеджменту якості на підприємстві передбачає, що вище керівництво ТОВ «ПРОФІ СТАН» розробляє та встановлює у відповідності до обраної стратегії процедури управління та контролю за якістю продукції та діяльності в цілому.

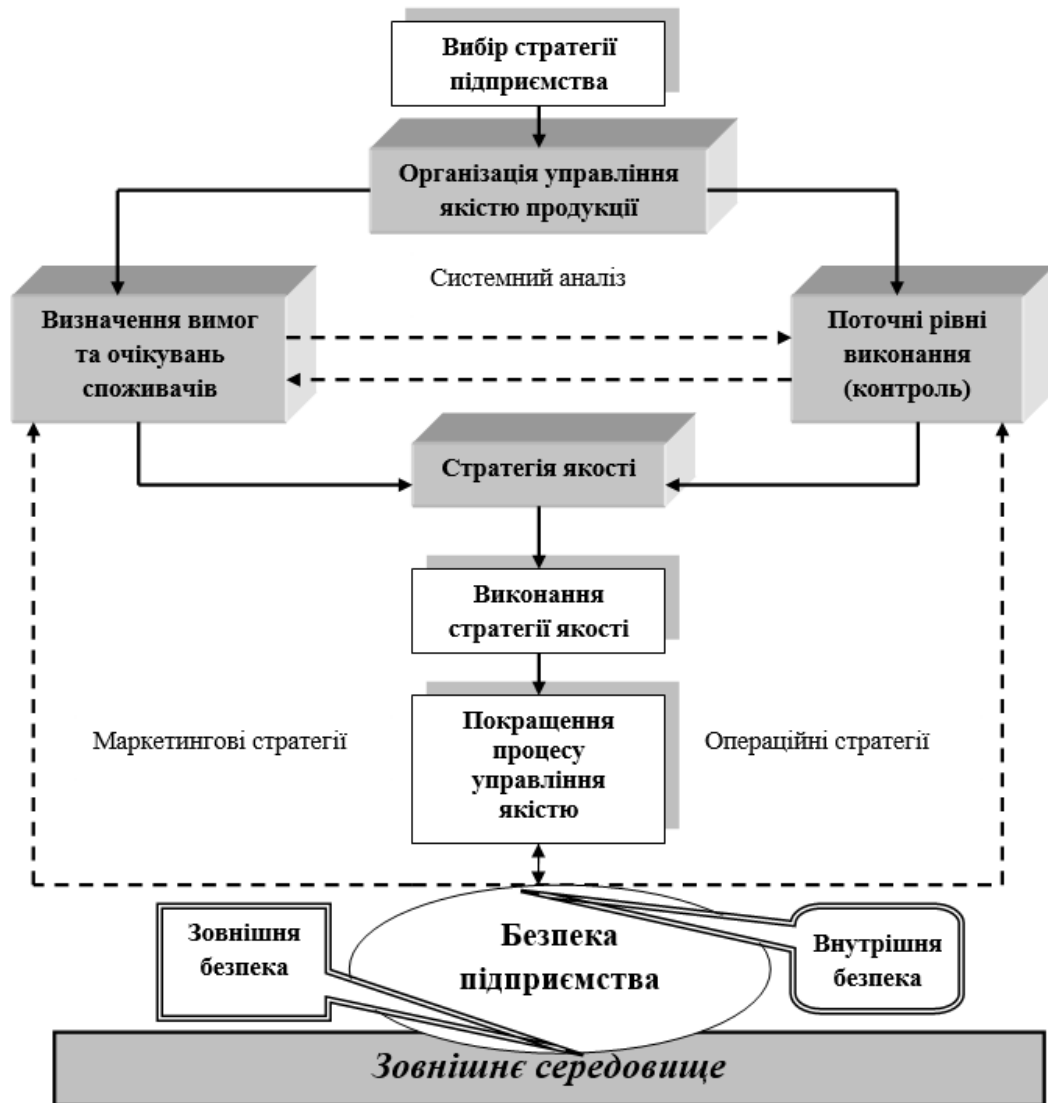

Рисунок 2.13 – Процес управління якістю на ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: побудовано автором

Наступним етапом є встановлення *поточних рівнів виконання (контролю)* – цей блок відповідає для моніторингу та контроль поточних рівнів якості продукції для забезпечення відповідності стандартам. А також *визначення вимог та очікувань споживачів* – тобто, визначення потреб клієнтів, що є основою для встановлення стандартів якості продукції.

Наступним етапом є встановлення *стратегії якості*, тобто відбувається створення стратегічних підходів до управління якістю продукції, що виходять із вимог споживачів та цілей підприємства. *Стратегія якості* – це комплекс стратегічних підходів і дій, які ТОВ «ПРОФІ СТАН» використовує для досягнення та підтримки високої якості своєї продукції. Вона є невід’ємною

частиною загальної стратегії досліджуваного підприємства і спрямована на задоволення вимог споживачів та забезпечення конкурентоспроможності продукції. Стратегія якості формується з урахуванням цілей досліджуваного підприємства, очікувань клієнтів та особливостей ринку. На рис. 2.14 наведено основні елементи, які входять до стратегії якості.

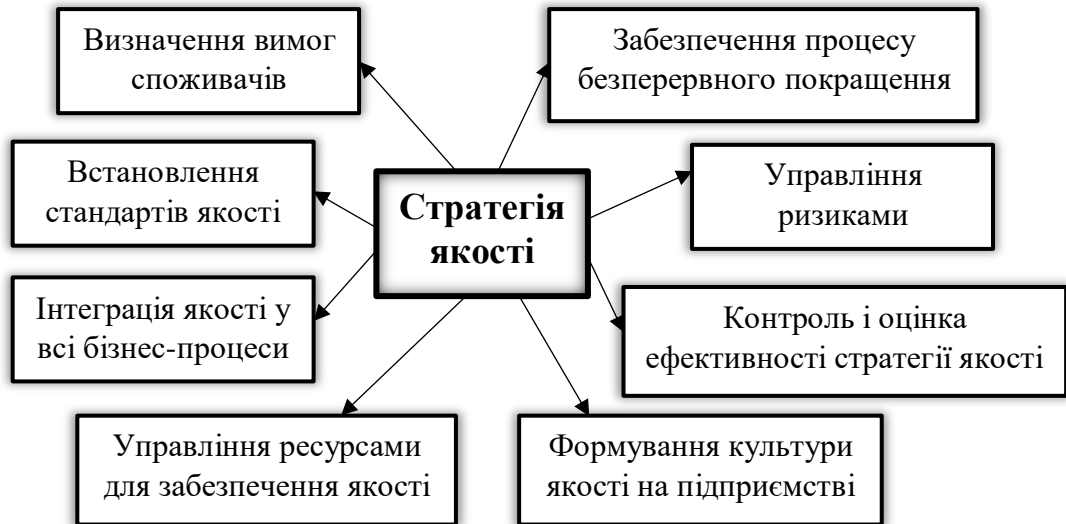

Рисунок 2.14 – Ключові елементи стратегії якості ТОВ «ПРОФІ СТАН»
Джерело: побудовано автором

Визначення вимог споживачів передбачає проведення аналізу очікувань і потреб а також отримання зворотного зв'язку. Тобто, відбувається дослідження ринку для розуміння вимог споживачів до продукції, що включає такі якісні характеристики як: надійність, функціональність та естетичні особливості. А також збір відгуків клієнтів для виявлення потреб у покращенні продукції. Це може бути реалізовано через опитування, анкетування, аналіз скарг та пропозицій.

Встановлення стандартів якості передбачає Розробку стандартів і нормативів, а також регламентування вимог до процесів виробництва. Тобто відбувається визначення чітких стандартів якості для кожного продукту та процесу. Це може включати стандарти, прийняті на підприємстві, та зовнішні (ДСТУ, ISO), що регламентують якість. А також саме впровадження стандартів до кожного етапу виробництва, включаючи закупівлю матеріалів, виготовлення, випробування та контроль якості.

Інтеграція якості у всі бізнес-процеси включає в себе якість як основу діяльності та залучення всіх підрозділів до забезпечення якості. Управління якістю має бути інтегровано у всі бізнес-процеси: від проектування і постачання до виробництва та обслуговування. А також залучення та співпраця усіх відділів, включаючи відділ постачання, виробництва, контролю якості, логістики, маркетингу та обслуговування клієнтів.

Управління ресурсами для забезпечення якості включає в себе матеріально-технічні ресурси, кваліфікований персонал та інформаційні ресурси. Велике значення мають інвестиції в сучасне обладнання, матеріали високої якості та технології, які забезпечують відповідний рівень якості продукції. Не менш важливим є навчання та розвиток співробітників, що вимагає підвищення їх кваліфікації для досягнення якості на високому рівні. І звичайно організація та забезпечення доступу до інформації про стандарти якості, сучасні технології, новітні досягнення в галузі та результати контролю якості.

Забезпечення процесу безперервного покращення включає в себе впровадження системи контролю якості, аналіз і коригуючі дії та постійне вдосконалення процесів. Тобто відбувається створення системи постійного контролю якості на кожному етапі виробництва, що включає моніторинг та оцінку результатів, проведення регулярного аналізу результатів для виявлення невідповідностей та їх усунення через коригуючі дії, а також впровадження концепції безперервного вдосконалення (наприклад, Kaizen, PDCA), що спрямовані на підвищення якості продукції та ефективності виробничих процесів.

Управління ризиками включає в себе виявлення та ідентифікацію ризиків з питань якості та розробка заходів для мінімізації ризиків. Тобто відбувається виявлення ризиків, які можуть вплинути на якість продукції, та здійснюється оцінка їхнього впливу. А також впровадження превентивних заходів, які зменшать вплив ризиків на якість та забезпечують стабільність виробничих процесів.

Контроль і оцінка ефективності стратегії якості включає в себе регулярну оцінку показників якості, аудит та звітування про результати. Тобто це стосується моніторингу ключових показників ефективності (КПІ) для оцінки результатів реалізації стратегії якості, проведення внутрішніх і зовнішніх аудитів для перевірки відповідності процесів встановленим стандартам і виявлення можливостей для вдосконалення, а також підготовка регулярних звітів про якість продукції, виконання вимог та досягнення стратегічних цілей у сфері якості.

Під формуванням культури якості на підприємстві ми розуміємо пропаганду важливості якості серед персоналу та різного роду мотиваційні програми. Тобто, у працівників повинно бути створене певне усвідомлення значення якості серед усіх співробітників, заохочення дотримання стандартів та активної участі в процесі вдосконалення. Також повинна бути розроблена програма заохочення для працівників, які сприяють підвищенню якості та впровадження інноваційних рішень.

Отже, під стратегією якості розуміють багаторівневу систему дій, що охоплює всі етапи виробництва та реалізації продукції, спрямована на відповідність продукції вимогам споживачів, підвищення її конкурентоспроможності та забезпечення безперервного розвитку підприємства. Впровадження комплексної стратегії якості дозволяє ТОВ "ПРОФІ СТАН" ефективно реагувати на зміну потреби та забезпечити стабільно високий рівень якості своєї продукції.

Виконання стратегії якості – це етап, коли стратегічні підходи та цілі управління якістю переходять від умовно «теоретичного рівня» до практичних дій. Це ключова фаза, після якої стратегія спрямовується на діяльність, впливаючи на кінцеву якість продукції та задоволення потреб споживачів. Виконання стратегії якості на підприємстві є складним і багатогранним процесом, що потребує злагодженої роботи всіх підрозділів та регулярного її моніторингу на ТОВ «ПРОФІ СТАН», зокрема: виробничого, контролю якості, маркетингу та персоналу.

Наступним етапом є *покращення процесу управління якістю*, тобто це свого роду постійний процес удосконалення системи управління якістю на основі отриманих результатів та забезпечення безпеки підприємства як середини, так і ззовні, а саме включаючи внутрішню та зовнішню безпеку.

Останні етапом є *взаємозв'язок із зовнішнім середовищем*, оскільки завжди будуть існувати фактори поза межами підприємства, які можуть вплинути на його діяльність та вимоги до якості.

В цілому схема яка наведена на рис. 2.13 показує взаємодію між маркетинговими та операційними стратегіями, а також зв'язок між системою якості та безпекою підприємства, що сприяє адаптації до зовнішнього середовища.

Продукція (обладнання та устаткування) яке спроектоване та виготовлене та послуги які надає ТОВ «ПРОФІ СТАН», сертифіковано в системі УкрСЕПРО. Саме підприємство ТОВ «ПРОФІ СТАН» атестовано по системі ISO 9001:2015 (Додаток Ж).

РОЗДІЛ 3
РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ПОКРАЩЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ
ПРОДУКЦІЇ ЯК ЧИННИКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ
ТОВ «ПРОФІ СТАН»

3.1. Концепція загального управління якістю TQM як шлях покращення менеджменту якості продукції ТОВ «ПРОФІ СТАН»

В сучасних умовах глобалізації та жорсткої конкуренції підприємства повинні постійно вдосконалювати свої підходи до управління продукцією. Однією з найбільш ефективних концепцій управління якою є TQM (Total Quality Management) або загальне управління якістю, яка передбачає інтеграцію всіх аспектів виробництва та діяльності підприємства в систему, спрямовану на постійне підвищення якості. Нашим завданням є розглянути, як концепція TQM може бути застосована для покращення менеджменту якості продукції ТОВ «ПРОФІ СТАН» і які переваги це принесе підприємству.

Отже, нагадаємо, що TQM (Total Quality Management) – це управлінська концепція, яка передбачає всебічне залучення всіх працівників підприємства до процесу забезпечення якості на всіх етапах виробництва та обслуговування. Основна мета – задоволення потреб споживачів через безперервне підвищення якості продукції та послуг. Основними принципами TQM є орієнтація на споживача, залучення всіх співробітників до якості процесу, використання даних для прийняття управлінських рішень, а також інтеграція всіх підрозділів підприємства в систему управління якістю.

ТОВ «ПРОФІ СТАН», що спеціалізується на виробництві продукції для промисловості, може значно підвищити її якість та зменшити витрати за допомогою впровадження принципів концепції TQM. Для цього необхідно реалізувати наступні кроки:

- орієнтація на потреби споживачів – найбільше значення надається вивченню та задоволенню вимог споживачів, як на етапі виробництва, так і в

процесі післяпродажного обслуговування;

- залучення всіх працівників – успішне управління якою можливо тільки тоді, коли кожен співробітник підприємства виконує свою роль у досягненні загальної мети та несе відповідальність за кінцевий результат;

- безперервне вдосконалення – це процес постійного аналізу та удосконалення всіх аспектів виробництва, технологій, методів управління та обслуговування;

- прийняття рішень на основі фактів – важливим аспектом є використання точних даних для оцінки результатів, прийняття рішень та внесення корективів у виробничі процеси;

- управління процесами – усі процеси на підприємстві повинні бути системно організовані та орієнтовані на досягнення найкращих результатів якості;

- партнерство з постачальниками – обов'язковою є тісна співпраця з постачальниками сировини та комплектуючих, щоб забезпечити високу якість на всіх етапах виробничого ланцюга;

- використання інноваційних технологій – для підтримки високого рівня якості необхідно слідкувати за новими технологіями та впроваджувати їх у виробничий процес.

На нашу думку застосування концепції TQM для ТОВ «ПРОФІ СТАН» дасть наступні переваги, а саме:

- *покращення якості продукції* – завдяки системному підходу до управління якістю продукції, що виробляється на підприємстві, відповідає високим стандартам і вимогам споживачів.

- *збільшення конкурентоспроможності* – високий рівень якості продукції дозволяє ТОВ «ПРОФІ СТАН» зміцнити свою позицію на ринку та вигравати конкурентну боротьбу.

- *зниження витрат* – через оптимізацію процесів і підвищення ефективності виробництва можна зменшити витрати на виробництво, що підвищить рентабельність підприємства.

- *задоволення потреб споживачів* – завдяки постійному вдосконаленню якості продукції підприємство може краще задовольнити потреби споживачів, що сприятиме зміцненню взаємовигідних відносин з клієнтами.

- *підвищення мотивації персоналу* – залучення співробітників до процесу вдосконалення якості дозволить підвищити їх мотивацію та відповідальність за результати.

Концепція загального управління якістю (TQM) є ефективним інструментом для підвищення якості менеджменту на підприємстві. Для ТОВ «ПРОФІ СТАН» впровадження TQM дозволить значно підвищити якість продукції, знизити витрати, покращити взаємовідносини з постачальниками та споживачами, а також зміцнити конкурентні позиції як на внутрішньому ринку так і на зовнішньому. Важливим аспектом є активна участь усіх працівників підприємства в процесі забезпечення якості, що дозволяє створити культуру безперервного вдосконалення.

3.2. Методи і засоби впровадження концепції загального менеджменту якості TQM на досліджуваному підприємстві

Концепцію загального управління якістю TQM матимемо змогу реалізувати на досліджуваному підприємстві ТОВ «ПРОФІ СТАН» завдяки використанню таких відомих та популярних методів і засобів які дадуть змогу швидко її адаптувати під вимоги підприємства. Розглянемо більш детально якими можуть бути ці методи та засоби.

1. *Цикл Е. Демінга* – відомий як *Цикл PDCA* (Plan-Do-Check-Act), є одним із основних інструментів для управління якістю та вдосконалення процесів у будь-яких організаціях тому може бути адаптованим і до ТОВ «ПРОФІ СТАН». Цикл було запропоновано Едвардом Демінгом, американським інженером і консультантом, який вніс вагомий внесок у розвиток теорії управління якістю.

Цикл PDCA складається з чотирьох етапів, а саме: планування,

виконання, перевірка, коригування дій.

На етапі програми планування (Plan) розробляються плани або можливості для покращення, формулюються цілі, а також плануються дії для досягнення бажаного результату. Важливо також на цьому етапі визначити що є критерієм успіху та встановити вимірювання показників якості.

Виконання (Do) – це етап, на якому реалізуються заплановані заходи. Важливо здійснити впровадження змін на малих обсягах або в окремих підрозділах для тестування ефективності перед масштабним впровадженням.

Перевірка (Check) – на цьому етапі формується аналіз результатів виконаних дій. Порівнюються фактичні результати з очікуваними, прогресуючими, досягнутими цілями, і чи є відхилення від запланованих показників якості.

Дія (Act) – якщо виявилось, що перевірка дала позитивні результати від впроваджених заходів, в такому разі вживаються заходи для впровадження змін на постійній основі. Якщо результати не відповідають вимогам, коригуються плани або вживаються додаткові заходи для досягнення бажаного результату.

Цикл PDCA є процесом безперервного вдосконалення, і його застосування дозволяє ТОВ «ПРОФІ СТАН» вдосконалювати якість продукції та послуг. Цей підхід використовується не тільки для управління якістю, а й для покращення будь-яких бізнес-процесів на підприємстві, від виробництва до управління проектами.

2. Концепція «точно в строк» (*Just in Time, JIT*) – це управлінська та виробнича концепція, яка спрямована на максимальне скорочення витрат та підвищення ефективності виробництва шляхом мінімізації запасів і забезпечення постійної наявності матеріалів або компонентів тільки в момент їх використання. Тобто досліджуване підприємство ТОВ «ПРОФІ СТАН» має отримувати матеріали та комплектуючі точно в момент, коли вони потрібні для виробничого процесу, без зайвих запасів.

Для ТОВ «ПРОФІ СТАН» це дасть змогу:

- мінімізувати запаси – замість того, щоб зберегти великий обсяг запасів, які займають місце і вимагають великих витрат на зберігання, концепція ЛІТ прагне скоротити запаси до мінімуму. Це дозволить ТОВ «ПРОФІ СТАН» зменшити витрати на зберігання, транспортування та втрати через пошкодження чи застарівання продукції;

- постійно оптимізувати виробничі процеси – для ефективного застосування ЛІТ необхідно вдосконалювати виробничі процеси, покращувати якість продукції та швидкість обробки, щоб забезпечити вільне постачання компонентів та матеріалів;

- створити гнучке і ефективне управління ланцюгом постачань – концепція вимагає налаштування ефективних і гнучких каналів постачання. Мова йде про здатність швидко реагувати на зміни в запитах і забезпечити наявність деяких компонентів у потрібний час;

- забезпечити якість продукції - для ЛІТ також важливо, щоб постачальники для ТОВ «ПРОФІ СТАН» надавали високоякісні компоненти, без дефектів або пошкоджень адже їх наявність може призвести до значних збоїв у виробничому процесі;

- тісно співпрацювати з постачальниками – важливим аспектом ЛІТ є встановлення тісних партнерських відносин з постачальниками, які повинні бути надійними, швидко та з високою якістю поставляти всю кількість матеріалів, що необхідні для використання чи комплектування підприємству.

В цілому, ЛІТ може стати потужним інструментом для покращення виробничих процесів на ТОВ «ПРОФІ СТАН», але для його успішного застосування необхідно повністю налаштувати ланцюг постачання, покращити взаємодію з постачальниками та постійно вдосконалювати внутрішні виробничі процеси.

3. *Розгортання функцій якості (Quality Function Deployment, QFD)* – це методологія управління якістю, яка дозволяє переводити потреби та очікування клієнтів у конкретні технічні характеристики продукту або послуги. Основна мета QFD – забезпечити, щоб кінцева продукція відповідала

вимогам споживачів з максимальною точністю. Метод розроблений таким чином, щоб на кожному етапі виробництва врахувати вимоги клієнта, що в кінцевому варіанті забезпечить конкурентоспроможність і якість продукції.

4. *Методи технічного проектування якості Тагучі* – це підхід до розробки продукції та виробничих процесів, спрямованих на підвищення якості та стійкості продукції при зниженні витрат на її створення. Основною метою методів Тагучі є оптимізація процесів і продуктів так, щоб вони мали мінімальну чутливість до зовнішніх факторів та змін умов виробництва. Таким чином, з використанням даного методу на ТОВ «ПРОФІ СТАН» дасть змогу продукції яку випускає, залишатися стабільною та якісною навіть за умови якщо щось зміниться у виробничому процесі.

5. *Програма «Нуль дефектів» (Zero Defects, ZD)* – це концепція управління якістю, розроблена для зменшення кількості дефектів продукції до нуля шляхом посилення контролю якості, уваги до деталей та мотивації персоналу. Програма, впроваджена Філіпом Кросбі в 1960-х роках, заснована на ідеї, що дефекти у продукції це нонсенс, а прагнення до нульових дефектів має бути невід'ємною частиною культури компанії.

За програмою «Нуль дефектів» пропонується ТОВ «ПРОФІ СТАН» системний підхід до забезпечення високої якості шляхом усунення дефектів та підвищення відповідальності за якість на всіх етапах виробництва. Якщо досягнення нульового рівня дефектів може бути складним завданням, стратегія ZD постійно вдосконалюється та підвищує задоволеність споживачів.

6. *Формування корпоративної культури* – це процес та можливість створення на ТОВ «ПРОФІ СТАН» унікального підтримуючого середовища яке об'єднує всіх співробітників спільними цінностями, нормами, цілями та принципами поведінки. Корпоративна культура бачить те, як працівники взаємодіють між собою, з клієнтами та як забезпечують свою роботу, і є ключовим фактором, що впливає на ефективність діяльності підприємства,

рівень залученості персоналу, його мотивацію та лояльність до організації роботи на ТОВ «ПРОФІ СТАН».

7. *Реінжиніринг процесів* – це можливість в разі необхідності для ТОВ «ПРОФІ СТАН» радикально перепроєктувати бізнес-процеси з метою значного підвищення їх продуктивності, ефективності, якості, а також скорочення витрат і часу. Цей підхід фокусується на повному переосмисленні існуючих процесів і створенні нових способів досягнення бажаних результатів, а не на збільшенні покращення існуючих. Реінжиніринг особливо актуальний коли є прагнення у керівництва підприємства суттєво підвищити свою конкурентоспроможність в умовах динамічних ринків і швидких технологічних змін.

8. *Підтримка життєвого циклу продукції (Continuous Acquisition and Life-cycle Support – CALS)* – це концепція, яка об'єднує методи та технології для підтримки всіх етапів життєвого циклу продукції. CALS спрямована на забезпечення безперервного потоку інформації між усіма учасниками процесу – від розробників і виробників до постачальників, споживачів і сервісних центрів.

Цей підхід виник у військовій промисловості США в 1980-х роках як частина стратегії підвищення ефективності, надійності й оперативності управління життєвим циклом складної техніки, зокрема авіаційних і військових систем, але з часом його почали використовувати в комерційних галузях.

9. *Модель ділової досконалості* – це концептуальна структура, створена для оцінки, вимірювання та підвищення ефективності досліджуваного підприємства ТОВ «ПРОФІ СТАН» через всебічний підхід до управління якістю. Ця модель розглядає досконалість як постійний процес удосконалення всіх аспектів діяльності підприємства для досягнення високих показників конкурентоспроможності, задоволення потреб споживачів та оптимізації внутрішніх процесів.

Найвідомішими моделями ділової досконалості є:

- модель EFQM (European Foundation for Quality Management) – європейська модель, яка базується на дев'яти критеріях, що охоплюють лідерство, стратегію, персонал, партнерство, процеси, а також результати, що стосуються клієнтів, працівників, суспільства та ключових показників ефективності;

- модель Malcolm Baldrige (США) – модель, що включає критерії в лідерстві, стратегічному плануванні, орієнтації на клієнтів, аналізі та управлінських знаннях, фокусі на робочу силу, управлінські процеси та результати;

- японська модель TQM – орієнтована на безперервне вдосконалення через залучення всіх працівників, концентрація на якості та продуктивності процесів.

Як бачимо модель ділової досконалості є потужним інструментом для підприємств, які прагнуть отримати високу ефективність, орієнтовану на якість, а для ТОВ «ПРОФІ СТАН» це є теж пріоритетом [22, с. 174].

Застосування методів і засобів TQM забезпечує безперервне вдосконалення всіх аспектів виробництва, що є актуальним для ТОВ «ПРОФІ СТАН» та необхідною умовою для досягнення довгострокового успіху на ринку.

3.3. Розрахунок економічної ефективності від запровадження новітньої системи управління якістю продукції

Побудова системи менеджменту якості продукції є важливим кроком для забезпечення стабільності процесів, підвищення конкурентоспроможності та задоволення потреб клієнтів. Така система базується на вимогах міжнародного стандарту ISO 9001 та забезпечує систематичний підхід до управління якістю на підприємстві.

Побудова системи менеджменту якості є важливим інструментом для досягнення стратегічних цілей компанії, підвищення її репутації на ринку та

забезпечення довгострокового успіху. Мета системи менеджменту якості (СМЯ) полягає в забезпеченні стабільної якості продукції чи послуг, задоволенні потреб клієнтів та підвищенні конкурентоспроможності організації.

Сама ж система менеджменту якості є основою на базі якої формуються рішення, які стосуються покращення діяльності підприємства та якості його продукції чи послуг. Також варто пам'ятати, що обмежувати рішення по якості не варто стандартами адже в пошуку правильних рішень задіяний творчий процес.

Розрахунок економічної ефективності від впровадження новітньої системи управління якістю продукції на ТОВ «ПРОФІ СТАН» включає оцінку витрат на впровадження та можливих економічних вигід, пов'язаних зі зниженням витрат, збільшенням доходів і покращенням якості продукції.

Ефективність – це здатність системи, процесу чи діяльності досягати запланованих цілей і результатів. Це показник продуктивності, що відображає ступінь використання ресурсів (час, кошти, матеріали, праця) для досягнення поставлених завдань. Ефективність часто пов'язується з оптимізацією процесів та максимальною продуктивністю.

Економічна ефективність – це ефективність, яка визначається співвідношенням між результатом економічної діяльності (доходи, прибуток, зниження витрат) та витратами, необхідними для досягнення цього результату. Її завданням є досягнення максимального економічного ефекту при мінімальних витратах або, навпаки, мінімізація витрат для досягнення заданого результату.

Таким чином, економічна ефективність оцінює, наскільки вдало підприємство чи організація досягає фінансового результату при заданих ресурсах, і дозволяє приймати зважені рішення для оптимізації витрат і максимізації прибутків. Нашим завданням є розрахувати економічну ефективність від запровадження системи управління якістю продукції на досліджуване підприємство.

Для даного обґрунтування нам необхідно розрахувати наступні параметри які наведено на рис. 3.1.

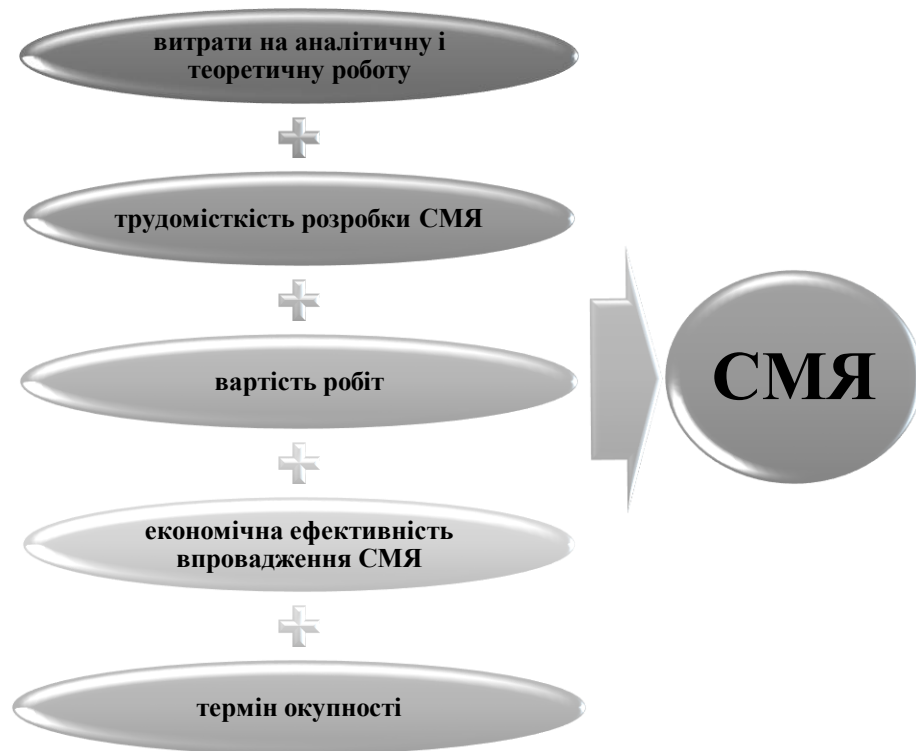

Рисунок 3.1 – Параметри економічного обґрунтування запровадження новітньої системи управління якістю продукції на ТОВ «ПРОФІ СТАН»
Джерело: складено автором

Першим завданням є визначення теоретичної і аналітичної трудомісткості робіт розрахунок яких наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Теоретична і аналітична трудомісткість робіт

1. Розрахунок витрат на розробку СМЯ з урахуванням кількості робочого часу, використаного на різні види робіт			
а) Вартість для кожного виду робіт	$\sum_{i=1}^n i = T \cdot O_{ki}$	де T – трудомісткість виконання відповідного виду робіт; O_{ki} – оклад за виконання відповідного виду робіт; n – кількість робіт.	
б) Розрахунок витрат на теоретичну та аналітичну роботу з урахуванням кількості робочого часу, використаного на різні види робіт			
Види робіт	Трудомісткість (Т), год.	Оклад O_{ki} , грн/люд-год.	Сума,грн.
1	2	3	4
Огляд літератури	24	$2470/22 \times 8 = 14,03$	$24 \times 14,03 = 336,72$
Консультації з викладачами	64	$3500/22 \times 8 = 19,9$	$64 \times 19,9 = 126,72$
Консультації зі спеціалістами в галузі стандартизації та сертифікації	100	$3500/22 \times 8 = 19,9$	$100 \times 19,8 = 1980$

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4
Робота в бібліотеках та Internet	34	2470/22x8=14,03	34x14,03=477,02
Збір даних	40	2470/22x8=14,03	40x14,03=561,12
Вивчення вимог до СМЯ	16	2470/22x8=14,03	16x14,03=224,48
Розробка структури СМЯ	24	2470/22x8=14,03	24x14,03 = 336,72
Аналіз та систематизація	32	2470/22x8=14,03	32x14,03=448,96
Висновки та рекомендації	24	2470/22x8=14,03	24x14,03 = 336,72
Разом			4828,46
2. Відрахування на соціальне страхування			
Відрахування на соціально-економічні заходи	$H_{cc} = \sum i \cdot P_{cc}$	$P_{cc} = 37,08\%$ процент відрахувань на соціальне страхування.	$H_{cc} = 4828,46 \times 0,3708 = 1790,39$ (грн.)
3. Розрахунок матеріальних витрат на досліджуваному підприємстві			
Види матеріальних витрат	Вартість, грн.		
1. Ксерокопії	300		
2. Транспортні витрати	320		
3. Придбання документації	500		
Разом	1120		
Загальні витрати			
$C_{map} = \sum i + H_{cc} + M_v$	$4828,46 + 1790,39 + 1120 = 7738,85$ (грн.)		

Джерело: розроблено та розраховано автором

Наступним параметром який потрібно дослідити та розрахувати це трудомісткість розробки системи менеджменту якості продукції на ТОВ «ПРОФІ СТАН» (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Визначення трудомісткості розробки СМЯ

Показник	Формула чи значення
Трудомісткість розробки СМЯ у людиноднях (люд.-дн.) для організації чи основного розробника	$T_o = T_{б2} \cdot (1 + K_n + K_i + K_n + K_k + K_{zm}) \cdot K_1 \cdot K_2$, $T_o = 220 \cdot (1 + 0,05 + 0,04 + 0,04 + 0,08 + 0,1)$ $1 \cdot 1 = 288,2$ (люд.-дн.)
$T_{б2}$ – базовий норматив трудомісткості розробки СМЯ люд.-дн.	220
K_n – коефіцієнт новизни	0,05
K_i – коефіцієнт інформаційної ємності	0,04
K_n – коефіцієнт складності узгодження	0,04
K_k – коефіцієнт конструктивної складності питань	0,08
$K_{зт}$ – коефіцієнт затвердження	0,10
K_1 – коефіцієнт складності, який враховує розробку одного проекту	1,00
K_2 – коефіцієнт, який враховує об'єм документів у листах	1,00

Джерело: розроблено та розраховано автором

Наступним етапом є визначення вартості робіт на основі їх трудомісткості. Дані розрахунки представимо у вигляді таблиці 3.3. які розраховуються за формулою:

$$C_{\text{бод}} = Z_{\text{cp}} \cdot \left(\frac{T_{\text{д}}}{N} \right) \cdot (1 + K_{\text{нз}} + K_{\text{нв}}), \quad (3.1)$$

Таблиця 3.3 – Вихідні дані для розрахунку вартості розробки СМЯ

Назва показників	Значення	Джерело інформації
1	2	3
Z_{cp} – середньомісячна заробітна платня робітника організації – розробника, грн.;	3500	Середньомісячна заробітна плата працівника науки за даними управління статистики
N – середня кількість робочих годин за місяць поточного року;	176	Розрахунок
$K_{\text{нз}}$ – коефіцієнт начислень на заробітну платню	0,3708	У відповідності з діючим законодавством
$K_{\text{нв}}$ – коефіцієнт накладних витрат	0,30	Дані замовника
Вартість робіт складе:	$C_{\text{бод}} = 3500 \cdot \left(\frac{288,2}{176} \right) \cdot (1 + 0,375 + 0,3) = 3500 \cdot 1,64 \cdot 1,671 = 9591,54 \text{ (грн.)}$	
Сумарні витрати на СМЯ складуть:	$\sum C = C_{\text{мар}} + C_{\text{бод}} = 7738,85 + 9591,54 = 17330,39 \text{ (грн.)}$	

Джерело: розроблено та розраховано автором

Наступним параметром є розрахунок ефективності запровадження запропонованої СМЯ. Тут важливим є розрахунок економічного ефекту (Е), який визначають шляхом віднімання від вартісної оцінки результату (Р), витрат (В), за наступною формулою:

$$E = P - B, \quad (3.2)$$

де Е – економічний ефект;

Р – результат;

В – витрати.

Економія робочого часу працівників на проведення перевірок роботи яка ведеться на підприємстві в цілому і будуть формувати економічний ефект.

Розрахунок ефективності запровадження запропонованої СМЯ наведено на рис. 3.2.

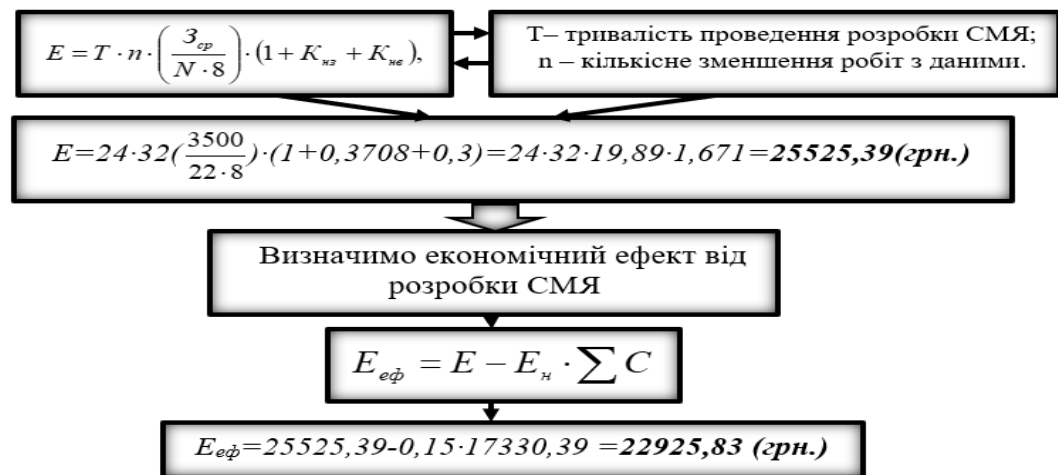

Рисунок 3.2 – Поетапний розрахунок ефективності запровадження запропонованої СМЯ на ТОВ «ПРОФІ СТАН»

Джерело: розроблено та розраховано автором

Останнім етапом по запровадженню новітньої системи управління якістю продукції на ТОВ «ПРОФІ СТАН» є визначення терміну окупності витрат на впровадження СМЯ, який визначається за наступною формулою:

$$T_{ок} = \frac{E}{\sum C}, \quad T_{ок} = \frac{25525,39}{17330,39} = 1,5 \quad (3.3)$$

Коефіцієнт ефективності складе відповідно до розрахунків за наступною формулою:

$$K_{еф} = \frac{\sum C}{E}, \quad K_{еф} = \frac{17330,39}{25525,39} = 0,7 \quad (3.4)$$

Отже, з проведених розрахунків можна зробити висновок, що витрати на виконання теоретичних і аналітичних робіт із розробки структури СМЯ є доцільними. Економічний ефект від запровадження СМЯ становить 22 925,83 грн. Коефіцієнт економічної ефективності, що показує прибутковість проекту (у нашому випадку – розробки СМЯ), дорівнює 0,7. Це означає, що на кожну гривню, вкладену у впровадження СМЯ, ми отримуємо 0,7 грн ефекту. Коефіцієнт ефективності є оберненим до терміну окупності, який визначає період, протягом якого кошторисна вартість проекту буде відшкодована завдяки рівномірному накопиченню балансового прибутку. У цьому випадку термін окупності становить 1,2 роки. Отже, результати показують, що розробка системи менеджменту якості економічно виправдана.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було проведено комплексний аналіз теоретичних і практичних аспектів менеджменту якості продукції як важливого чинника підвищення конкурентоспроможності виробничого підприємства, зокрема на прикладі ТОВ «ПРОФІ СТАН».

У першому розділі розглянуто теоретичні основи поняття якості продукції та її значення для виробничих підприємств. Поняття якості продукції визначено як комплекс властивостей товару, що забезпечують його відповідність потребам споживачів, технічним стандартам і вимогам безпеки. Сучасні підходи до управління якістю продукції передбачають застосування спеціалізованих систем менеджменту якості, які сприяють не лише покращенню характеристик товару, а й оптимізації процесів на підприємстві. Особлива увага була приділена вивченню стандартів якості, зокрема ISO 9001, як важливого інструменту підвищення репутації підприємства і його конкурентоздатності на ринку. Також розглянуто процеси стандартизації та сертифікації, які є обов'язковими етапами для багатьох сучасних підприємств, що прагнуть вийти на міжнародні ринки.

У другому розділі проведено детальний аналіз господарської діяльності ТОВ «ПРОФІ СТАН» і організації системи менеджменту якості на підприємстві. Здійснено аналіз фінансових показників, які відображають ефективність діяльності підприємства та його позицію на ринку. Виявлено, що ТОВ «ПРОФІ СТАН» має стабільні позиції, однак існує потреба в удосконаленні системи управління якістю продукції для подальшого зміцнення конкурентних переваг. Оцінка організації менеджменту якості на підприємстві показала, що наявна система потребує вдосконалення з урахуванням сучасних стандартів і підходів, зокрема впровадження концепції загального управління якістю (TQM), що дасть змогу підвищити ефективність процесів та відповідати високим очікуванням споживачів.

У третьому розділі було запропоновано конкретні заходи для

покращення системи менеджменту якості продукції на ТОВ «ПРОФІ СТАН». Зокрема, представлено концепцію загального управління якістю (TQM), яка охоплює всі аспекти діяльності підприємства, що впливають на якість продукції. Розглянуто методи і засоби впровадження TQM, які спрямовані на покращення якості продукції, оптимізацію бізнес-процесів та підвищення рівня задоволеності клієнтів. За результатами розрахунків було доведено економічну доцільність впровадження нової системи управління якістю. Розрахунки показали, що впровадження заходів з покращення якості є економічно вигідним для підприємства, оскільки забезпечує позитивний економічний ефект і високий коефіцієнт економічної ефективності, який свідчить про прибутковість даного проєкту.

Результати проведеного дослідження показують, що впровадження сучасної системи менеджменту якості продукції є необхідним кроком для підвищення конкурентоспроможності ТОВ «ПРОФІ СТАН». Використання концепції TQM дозволить підвищити рівень якості продукції, оптимізувати процеси та досягти високого рівня задоволеності клієнтів, що в свою чергу сприятиме підвищенню фінансових показників підприємства і зміцненню його позицій на ринку. Отримані результати розробок економічно виправдані, а запропоновані заходи можуть бути використані як стратегічні орієнтири для подальшого розвитку підприємства у сфері якості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України "Про підприємства в Україні" Верховна Рада УРСР; Закон від 07.02.1991 № 698-ХІІ (Зі змінами та доповненнями від 05.04.2015). – URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/698-12> (дата звернення: 17.11.2024)
2. Декретом Кабінету Міністрів України "Про стандартизацію та сертифікацію" (№ 868-VIII від 08.12.2015 р.). – URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/46-93> (дата звернення: 17.11.2024)
3. ДСТУ ISO 9001:2009 Національний стандарт України. Система управління якістю. Вимоги. (ISO 9001:2008, IDT). – URL: http://www.gereho.dp.ua/index/info_dstu_iso_9001-2009.html (дата звернення: 17.11.2024)
4. Указ Президента України “Про заходи щодо підвищення якості вітчизняної продукції” // *Голос України*, – 24.12. 2004 р.
5. Андрійчук В. Г. Економіка аграрного підприємства : Навч.-метод. посіб. / В. Г. Андрійчук; Київ. нац. екон. ун-т. - К., 2000. - 355 с.
6. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. — 2-ге вид., доп. і перероблене. / В. Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.- URL: <http://studentbooks.com.ua/content/view/756/39/1/1/> (дата звернення: 17.11.2024)
7. АН СРСР Шинкарука В. І. // «Філософський словник», гол. ред. УРЕ, 2-е вид., м. Київ, 1986 р. С. 767–768.
8. Базієвський С. Д. Взаємозамінність, стандартизація і технічні вимірювання : підручник / С. Д. Базієвський, В. Ф. Дмитришин. - Київ : Слово, 2006. - 503 с.
9. Гаврилюк Л. І. Економіка підприємства: Навч. посібник для самостійного вивчення дисципліни. – Житомир: ЖІТІ, 2000 р. – 388 с.
10. Гаркавенко С.С. Маркетинг: Підручник для вузів. – К.: Лібра, 1998. – 384 с.
11. Іванілов О. С. Економіка підприємства : підручник / О. С. Іванілов. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 728 с.

12. Ілляшенко С.М., Маркетингова товарна політика: Підручник. - Суми: ВТД Університетська книга, 2005. - 234 с.
13. Організація виробництва: Підручник. Затверджено МОН / Гриньова В.М., Салун М.М. — К.: Лібра, 2009. — 582 с.
14. Петрович Й. М. Економіка виробничого підприємництва: Навчальний посібник / За ред. . – К.: "Знання", 2001. – 468 с.
15. Промисловий маркетинг. Теорія та господарські ситуації. Підручник / Під ред. А.О.Старостіної - К.: Іван Федоров, 1997. - 400 с.
16. Шаповал М.І. Менеджмент якості Навчальний посібник / – К.: "Знання", 2007. – 398 с.
17. Швайка Л.А. Фактори якості та конкурентоспроможності продукції підприємств / Л.А.Швайка // Наукові записки УАД. – 2009. – №. 2. – С. 114-116.
18. Статут ТОВ «ПРОФІ СТАН».
19. Форма № 1 “Баланс” за 2019–2023 рр.
20. Форма № 2 “Звіт про фінансові результати” за 2019–2023 рр.
21. Куць В. Методи оцінки рівня якості продукції. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/11298/1/29.pdf>
22. Офіційний сайт ТОВ «ПРОФІ СТАН» - URL: <https://profistan.com.ua/> (дата звернення: 14.011.2024)
23. Тарасова О.В. Сучасні концепції управління якості продукції // О.В. Тарасова. – URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19494/05-Tarasova.pdf?sequence=1> (дата звернення: 13.11.2024).
24. Якість URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Якість> (дата звернення: 13.11.2024).
25. Стандарти України. URL: <http://test-group.com.ua/uk/stati/84-standarti-iso-v-ukrajini.html> (дата звернення: 13.11.2024).
26. Стандарт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Стандарт> (дата звернення: 13.11.2024).

27. URL: <http://studopedia.org/12-32332.html> (дата звернення: 13.11.2024).
28. URL: <http://elib.16mb.com/ospp/page20.html> (дата звернення: 17.11.2024)
29. URL: <http://library.if.ua/book/31/2029.html> (дата звернення: 17.11.2024)
30. URL: <http://document.ua/sistema-sertifikaciyi-ukrsepro.-reestr-sistemi-nor9252.html> (дата звернення: 17.11.2024)
31. URL: <http://elib.16mb.com/ospp/page10.html> (дата звернення: 17.11.2024)
32. Менеджмент. Маркетинг. Підприємництво : навч. посіб. / Т. Ф. Рябоволик, І. О. Андрощук, А. О. Доренська [та ін.]. – Кропивницький : ЦНТУ, 2024. – 208 с. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/13947> (дата звернення: 19.11.2024)
33. Рябоволик, Т., Андрощук, І. (2024). Сучасна технологія антикризового управління як інструмент операційного та виробничого менеджменту в організації в контексті забезпечення принципів стійкості та сталості в умовах індустрії 5.0. *Економічний простір*, (189), 390-395. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/189-68> (дата звернення: 13.11.2024).
34. Рябоволик Т.Ф., Олійник В.І. Менеджмент якості продукції на виробничому підприємстві. VII Міжнародна науково-практична конференція «Конкурентоспроможна модель інноваційного розвитку економіки України» ЦНТУ, м. Кропивницький (07-08 листопада 2024 року).
35. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 17.11.2024)
36. Kolodiziev, O., Gukaliuk, A., Shcherbak, V., Riabovolyk, T., Androshchuk, I., Pas, Y. (2024). The Impact of Refugee Startups on Host Country Economies: Business Models and Economic Adaptation. – *Economic Studies (Ikonomicheski Izsledvania)*, 33(2), pp. 175-201. URL: https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicStudies/2024/2024-2/10_Oleh-Kolodiziev.pdf (дата звернення: 13.11.2024).

ДОДАТКИ